

Yesu Kerisi Yi Bengö Nivesa Sën Jon Kevu

Gagek Mala-tumsën-yi Saga Netu Mehönon Yesu

¹ Vu muginsën Gagek nedo. Gagek nedo ving Anutu, lob Gagek yik yi Anutu. ² Vu muginsën rot Gagek yö nedo ving Anutu. ³ Yö tung ngaa pin. Gengaa ti su verup ggëp aggata ngwë rë. Ma. Ngaa pin sën anon rak menedo agi, og pum rak yi yö timu. ⁴ Mala-tumsën degwa neggëp vu yi, lob mala-tumsën saga sën mehönon hir Rangah. ⁵ Lob Rangah sënë netum rak malakenu, lob malakenu su yoh vu bë gërin rë.

⁶ Anutu vong mehöti arë nebë Jon yam. ⁷ Yam in bë nanër gagek rangah. Benanër gagek jak Rangah sënë in alam pin degengo yi gagek bayoj na timu vu. ⁸ Jon saga og yi su Rangah rë. Gak yam in bë nanër gagek jak Rangah sënë mu.

⁹ Rangah sogek sën netum rak mehönon pin lo yam dob. ¹⁰ Yi yö tung dob, rëk luk yam nedo dob, rëk mehönon vu dob su derak ni rë. ¹¹ Yam yi nyëg, rëk yi alam su deko yi rak rë. ¹² Gak alam sën deneko yi rak bayoj neya timu vu yi lo, og nër sir bë detu Anutu nalu. ¹³ Lob degwa sën detu Anutu nalu lo su neggëp vu amaj lu ataj nij kök rë, gesu neggëp vu mehönon yö ayoj neggurekin sir rë, gesu neggëp vu mehönon yö kwaj bë denatu rë. Gak degwa yö neggëp vu Anutu.

¹⁴ Lob Gagek sënë netu mehönon rak benedo ving hil, behe halë niwëek los vunek vunek yagek

yi. Niwëek los vunek vunek yagek yi in yik Ama Nalu timu, lob semusën degwa yi beyam los gagek anon pin. ¹⁵ Jon nër yi rangah genër bë. “Yik mehö sënë sën senër vu ham wirek lo bë, ‘Mehö sën netamuin sa, og kesuu sa in yö nedo wirek, gaq sak nahën neverup.’”

¹⁶ Hil pin hako ngaa nivesa vesa ggëp yiyi. Vong semusën sënë vu hil, geyik vong semusën ggök ggökin rot vu hil. ¹⁷ Moses vo Anutu yi horek vu hil, rëk Yesu Kerisi vo semusën vu hil rot beyam los gagek anon pin. ¹⁸ Mehöti su mala rak Anutu rë. Yö ma rot. Yik Anutu Nalu timu sënë, sën nedo loq Ama babu lo, om sën tatekin Anutu yi degwa vu hil.

*Mehö-neripek-alam Jon Nër Gagek
(Mt 3:1-12; Mk 1:7-8; Lk 3:15-17)*

¹⁹ Alam Yuda hir ggev devong alam-deneko-seriveng la ving alam Levi* la vu Yerusalem beya delok tepëk in Jon bë, “Hong re?” Lob Jon nër gagek rangah nebë sënë. ²⁰ Su lah gagek vun rë, gaq nër rangah bë, “Sa su Mehö sën Anutu ggooin rak in bë geqo hil nah lo rë!” ²¹ Lok delok tepëk in yi ggökin bë, “Gaq hong re? Maq hong Elia ma re?” Rëk bë, “Ma!” Lok sirek delok tepëk yah bë, “Maq hong mehö-nenër-gagek-rangahsën sën hil nehegin lo?” Rëk nër yah bë, “Ma!” ²² Nebë saga lom delok tepëk bë, “Gaq hong re? Genanër in he nah nanër vu alam sën devong he yam lo!” ²³ Lok Jon nër bë, “Sa mehö sën mehö-nenër-gagek-rangahsën Yesaya nër gagek rak sa wirek lo nebë: ‘Mehöti aye nerak loq nyëg-yumeris bë, “Ham bolinin Mehöböp yi aggata!” ’”

24 Alam Parisai* devong alam saga yam, 25 lob delok tepək in yi bē, “Su hong Kerisi* rē, gesu hong Elia rē, gesu hong mehō-nenēr-gāgek-rangahsēn sēnē lo rē, loḵ nebē va sēn generipek alam-ē?” 26 Rēḵ Jon nēr gāgek yah vu sir bē, “Sa naripek alam raḵ bēl. Gaḵ mehōti nare loḵ ham vuheng, geham su raḵ ni rē. 27 Mehō saga sēn rēḵ tamuin sa menam. Yi mehō nivesa kesuu sa, gesa mehō nig paya besesu yohvu in bē natu yi hur meḵevelekin aggis in vaha suu rē.” 28 Denēr gāgek sēnē vu Betania* ggēp bēl Yordan nenga vahi vu nyēg sēn Jon neripek alam lo.

Anutu Yi Sipsip Nalu Yesu

29 Heng to lom Jon lē bē Yesu to neya lom nēr bē, “Kē! Yi sēn Anutu yi sipsip nalu sēn rēḵ natu seriveng mekevoh alam dob pin hir nipaya na lo sagu. 30 Yik mehō saga sēn sa nanēr wirek lo bē, ‘Mehōti rēḵ nam tamuin sa, yi og kesuu sa in yō nedo muḡin, gesaḵ ma!’ 31 Sa og su seraḵ ni rē. Rēḵ seyam ripek alam raḵ bēl in bē mehō saga rēḵ natōḵ nam rangah balam Israel deḵaḵ ni.”

32 Lob Jon nēr ggōkin bē, “Sa halē Anon Vabuung vu yaḡek geluḵ yam nebē soḵ nuung ti meyam nedo raḵ yi. 33 Sa og su seraḵ ni rē, rēḵ Mehō sēn vong sa yam in bē sejipek alam jaḵ bēl lo nēr vu sa bē, ‘Gwelē nabē Anon Vabuung duḵ nam medo jaḵ mehōti, og mehō saga sēn rēḵ getuḡ Anon Vabuung jaḵ ham nabē sēn ngo genetung bēl raḵ

* **1:28:** Betania sēn neggēp loḵ Jn 1:28 agi og yō ngwē, gaḵ su nyēg mahen ti sēn Lasarus lōōho avēhnō luho hir nyēg lo rē.

sir lo.’ ³⁴ Lob sa halë ggovek besenër gagek rangah bë Anutu nalu yi saga.”

Yesu Ƙo Yi Hur Maluh Löö

³⁵ Loƙ monbuk lob Jon yah nare ggökin beyi hur maluh luu denare ving yi. ³⁶ Loƙ Yesu to neya, lom mala sepa menër bë, “Kë! Anutu yi sipsip nalu yi sagu!” ³⁷ Beyi hur maluh luu sënë dengo nebë sënë, lob ya detamuin Yesu. ³⁸ Lob Yesu ggërin yom melë bë luho denetamuin yi lob nër vu luho bë, “Melu nesero va?” Rëƙ luho denër yah vu yi bë, “Rabai! (Sën hil ayed nebë Tatovaha). Böm tena?” ³⁹ Rëƙ bë, “Melu nam rëƙ gwelë!” Lob luho ya delë beggang sën neggëp loƙ lo. Yik loƙ 10 krök monbuk, lob luho denedo ving yi loƙ buk saga.

⁴⁰ Luho sën dengo Mehö-neripek-alam Jon aye meya detamuin Yesu lo ngwë† Andreas sën Simon Pita ari. ⁴¹ Lom ya metök vu ari Simon mugin menër vu yi bë, “He tök vu Mesia!” (Hil pekwë arë Mesia sënë doƙ nah Grik ayej nabë Kerisi*.) ⁴² Lob Andreas ƙo yi ya vu Yesu, lob Yesu mala nelë yi rëƙ bë, “Hong Simon, Jon* nalu. Hil rëƙ nanër arëm nabë Kepas!” (Arë sënë degwa nebë Gelöng.)

Yesu Tahi Pilip Luho Natanael

⁴³ Loƙ tum heng to lob Yesu bë na distrik Galilea. Lom tök vu Pilip benër vu yi bë, “Getamuin sa!” ⁴⁴ Pilip sënë yi Betsaida ti, yik lööho Andreas lu Pita beggang-bu timu. ⁴⁵ Lob Pilip ya metök vu Natanael, lom nër vu yi bë, “Mehö sën Moses kevu

† **1:40:** Mehö-neripek-alam Jon yi hur maluh luu desepa Yesu medeya. Jon nër ngwë arë rangah bë Andreas gelah ngwë vun, lob ngwë sagi og maƙ yik yi Jon, rëƙ yö kevu ƙapiya sënë om maƙ ggöneng in arë besu kevu rangah rë.

gagak rak loḵ horek wirek galam-denenër-gagak-rangahsën dekevu gagak rak ving lo sën he tōḵ rak ggovek ya. Yi Yesu Nasaret, Yosep nalu.” ⁴⁶ Lob Natanael nër vu yi bē, “Maḵ ngaa nivesa ti rēḵ berup gēp Nasaret-a?” Rēḵ Pilip nër yah vu yi bē, “Genam rēḵ gwelē!”

⁴⁷ Yesu lē Natanael neyam vu yi, lom nër yi bē, “Ham gwelē! Israel anon sogek yi saga! Gagak kuungsën ti su neggēp vu yi rē!” ⁴⁸ Loḵ Natanael loḵ tepēḵ vu yi bē, “Nebē va sën geraḵ sa nig-ē?” Loḵ Yesu nër yah vu yi bē, “Pilip su tahi hong rē gengo nahën gēdo loḵ kele pik* degwa, log sa halē hong mugin ggēp sagu.” ⁴⁹ Lob Natanael nër yah vu bē, “Tatovaha! Anutu nalu hong! Alam Israel hir Mehö-los-bengö hong!” ⁵⁰ Rēḵ Yesu nër yah vu bē, “Gevong ving saga in senër vu hong bē sa halē hong loḵ kele pik* degwa? Nahub rē, lob rēḵ gwelē ngaa böpata rot kesuu sënē!” ⁵¹ Loḵ Yesu nër vu yi ggökin bē, “Sa nanër vu ham yönon nabē nahub rēḵ ham rēḵ gwelē yagek rēḵ tateḵin yi geham gwelē Anutu yi angēr dejak gededuk vu Mehönon Nalu.”

2

Mehöti Ḷo Venē Vu Kana

¹ Log buk netu löö lob mehöti Ḷo venē ggēp Kana vu distrik Galilea, lom denegga nos böp geYesu ata nedo ving sir. ² Log devong gagak yah in Yesu losho yi hurmaluh bedeyam ving. ³ Lob wain maya, lob Yesu ata nër vu yi bē, “Hej wain maya!” ⁴ Lom Yesu nër yah bē, “Atag! Alu su nemad loḵ ti in ngaa rē! In sa buk yö nahën!” ⁵ Rēḵ ata nër

vu hur sën denevo nos ggelek lo bë, “Nabë nanër gägek ti vu ham, og ham gwevong noh vu!”

⁶ Lob dëg nemadvahi-bevidek-ti nedo in bë vatëvek dejipek nemaj doḵ noh vu sën alam Yuda hir gägek mugeng lo. Dëg sënë böpata beyoh vu bë hil keseh bël ketuḵ nemadluho ma nemadluho-menemadvahi doḵ na ti ti.

⁷ Lob Yesu nër vu sir bë, “Ham gweḵo bël mekweseh doḵ na dëg sagu!” Lob deḵo meya dekeseh luḵ ya bepin pup. ⁸ Lob nër vu sir bë, “Mëm ham jeḵoov begweḵo mena vu mehö-nëgin-nos!” ⁹ Lob deḵo medeya. Lob mehö-nëgin-nos lo num bël mengo bë tu wain raḵ, rëḵ su raḵ ni bë deḵo vu tena rë. Gaḵ hur sën deneḵo bël lo mëm derak ni. Lob mehö-nëgin-nos tahi mehö sën ḵo avëh lo yam benër vu yi bë, ¹⁰ “Alam pin og denevo wain nivesa ggelek mugin, balam denenum ngahiseḵë ggovek rë, loḵ denevo wain nipaya teka tamu. Gaḵ hong og gejom wain nivesa ahon bemëm nahën gevo yam gwëbengko!”

¹¹ Yesu vong yi ngaa böp nyëmuḵinsën sënë ggëp Kana vu distrik Galilea. Tato niwëëk vu sir nebë sënë, lob yi hur maluh ayoj neya timu vu yi.

¹² Saga ggovek log Yesu luḵ meyah Kapernaum ving ata gari lo, geyi hur maluh lo. Beya denedo buk la ggëp sagu.

Yesu Tii Alam Sën Denebago Ngaa Loḵ Dub Vabuung Böp Ayo

(Mt 21:12-13; Mk 11:15-19; Lk 19:45-46)

¹³ Yuda hir Buk-ggöksën-yi* dus raḵ, lob Yesu raḵ meya Yerusalem. ¹⁴ Lom töḵ raḵ alam sën

denedo loḵ dub-vabuung-böp ḵatum ayo medene-
tung burmakau los sipsip gesoḵ nuung in bë alam
debago lo. Gelë alam sën denepekwe* alam Yuda
hir monë loḵ yah alam Rom hir monë lo denedo
hir tevor medenevong huk. ¹⁵ Lob ḵo aggis bejoo
tu begö betii mehõnon ving sipsip los burmakau
pin vu dub ayo beto deyah dobnë. Gekeseh alam
sën denepekwe* monë lo, hir monë los tevor ya.
¹⁶ Log nër vu alam sën denevong huk bagosën raḵ
soḵ lo bë, “Ham gweḵo ngaa saga mena! Ham
su gwevong Amag yi beggang sënë natu nyëg-
bagosën-yi.” ¹⁷ Lob yi hur maluh kwaj vo yah
gägek sën neggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo nebë: “Sa
nehevong niwëëk in bë gevong hong beggang gëp
nivesa.”

¹⁸ Rëḵ alam Yuda delë sënë lom deloḵ tepëḵ in
yi bë, “Getii he, om rëḵ getatekin hong jaḵ ngaa
böp tena in he jaḵ nim nabë hong mehõ-los-arëm-
a?” ¹⁹ Rëḵ Yesu nër yah vu sir bë, “Ham rëḵ kwevoh
dub vabuung sënë na, gebuk natu löö rëḵ sedev
nah gökin!” ²⁰ Lob alam Yuda denër bë, “Denelev
dub-vabuung-böp sënë yoh vu ta mehõdahis luu
menenadvahi-videk-ti, log gekuung bë gedev jaḵ
nah noh vu buk löö mu?”

²¹ Rëḵ dub sën Yesu nër lo, saga yö nër raḵ navi.
²² Nebë saga, loḵ nahub geYesu kedi raḵ yah vu
bedub rë, lob yi hur maluh kwaj nevo yah yi
gägek sën nër wirek lo, lom devong ving gägek sën
neggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo los gägek sën Yesu
nër lo.

Yesu Raḵ Alam Pin Nij

²³ Yesu nedo Yerusalem loḵ Buk-ggöksën-yi*, lob
alam ngahiseḵë delë ngaa böp sën nevong lo, lom

ayoj ya timu vu yi. ²⁴ Rëk mu Yesu raḵ sir pin ayoj ni om su vong yi loḵ ya nemaj rë. ²⁵ In raḵ alam pin ayoj ni. Mehöti su yoh vu bë nanër mehö ngwë ayo vu yi rë, gaḵ neraḵ mehönon pin ayoj ni ggovek ya.

3

Yesu Luho Nikodemus Devengwëng

¹ Parisai* ti nedo, arë nebë Nikodemus, balam Yuda hir ggev ti. ² Mehö sënë yam vu Yesu buk benër vu yi bë, “Tatovaha! He raḵ nim bë hong tatovaha ti, bAnutu vong hong yam. Bë Anutu su medo geving mehöti rë, og su yoh vu bë rëḵ gevong ngaa böp böp nabë sën genevong-ë rë.”

³ Rëḵ Yesu nër yah vu yi bë, “Sa nanër vu hong yönon nabë: Mehöti bë su natu mewis gökin nah rë, og su rëḵ doḵ na Anutu-yi-nyëḡ rë.”

⁴ Lom Nikodemus loḵ tepëḵ yah vu yi bë, “Alam atov rëḵ natu mewis nah nabë va? Maḵ yoh vu bë rëḵ doḵ nah atayo megeḵo yi nom-a?”

⁵ Rëḵ Yesu nër yah vu bë, “Sa nanër vu hong yönon nabë: Bë mehönon su denatu mewis jaḵ bël los Anon Vabuung rë, og su deyoh vu bë rëḵ dedoḵ na Anutu-yi-nyëḡ rë. ⁶ Ngaa navim yi, og sakaḵ navim yö yi. Gaḵ ngaa sën anom yi, og sakaḵ anom yö yi ngaa. ⁷ Su kwam na ngahiseḵë in sën senër vu hong bë genatu mewis gökin-ë! ⁸ Gaḵ kwam bo sang rë. Sang yö neya jeggjin jeggjin benevë ya ya. Gengo dedun rëḵ su geraḵ ni bë ya neverup tena ma ya neyoh tena rë. Og alam pin sën detu mewis raḵ Anon Vabuung lo, sir nebë sënë.”

⁹ Loḵ Nikodemus loḵ tepëḵ yah vu yi bë, “Ngaa sënë rëḵ anon jaḵ nabë va?”

¹⁰ Rêk Yesu nêr bê, “Alam Israel hir tatovaha ti hong rêk su geraḵ ngaa sênê ni rê? ¹¹ Sa nanêr vu hong yōnon nabê: Ngaa sên he naraḵ ni lo sên he nanêr. Gehe nanêr ngaa sên he nehalê ggovek lo. Rêk ham neruu demimin vu gâgek sên he nanêr lo. ¹² Sa nanêr ngaa-dob-yi vu ham, rêk ham su nevonḡ ving rê. Om nabê sa nanêr ngaa-yagek-yi vu ham, og ham rêk gwevonḡ geving nabê va? ¹³ Mehōnon ti su raḵ ya melê yagek rê, gema. Yik Mehōnon Nalu yō timu vu yagek meluḵ yam. ¹⁴ Wirek Moses varah nyêl ḵenu raḵ nare ḵele vu nyêḡ-yumeris, lob rêk debarah Mehōnon Nalu jaḵ nabê saga, ¹⁵ in alam pin sên ayoj na timu vu yi lo demedo malaj-tumsên degwata los degwata.

¹⁶ In Anutu kwa pesivin mehōnon rot, lob vonḡ nalu perurek timu sênê yam dob in bê alam sên ayoj na timu vu yi lo su malaj nama. Gaḵ demedo malaj-tumsên degwata. ¹⁷ Anutu su vonḡ Nalu yam dob in bê bo nyêvewen doḵ nah mehōnon hir ngaa nipaya rê. Gaḵ vonḡ yi yam in bê geḵo sir nah vu yi. ¹⁸ Mehōnon sên ayoj neya timu vu yi lo su rêk degeḵo nyêvewen rê. Gaḵ mehōnon sên su ayoj neya timu vu yi rê lo, og Anutu nêr vorot bê rêk degeḵo nyêvewen doḵ nah hir ngaa nipaya, in su ayoj neya timu vu Anutu Nalu timu sênê rê. ¹⁹ Rangah yam dob ggovek, rêk mehōnon ahêj ving malakenu. Su ahêj ving rangah rê, in hir huk nipaya, om rêk degeḵo nyêvewen doḵ nah. ²⁰ Alam pin sên denevonḡ ngaa nipaya lo, og denesis begō vu Rangah gesu detōḵ yam vu rê, in nij nelêl bê su hir ngaa nipaya natōḵ rangah. ²¹ Gaḵ mehōnon sên denesepa loḵ ngaa nivesa lo, og detōḵ yam rangah,

in bë mehönnon degelë medejak ni nabë denevong hir huk rak Anutu niwëek.”

Mehö-neripek-alam Jon Nër Yesu Yi Degwa Rangah

²² Sënë ggovek ya, log Yesu losho yi hur maluh deyah distrik Yudea belosho ya denedo sagu, beneripek alam. ²³ GeJon neripek alam vahi ving ggöp Aion, dus vu Salim. In bël ngahisekë neggöp vu nyëg sagu, lob alam deneya vu yi beneripek sir. ²⁴ Vu buk saga su deduu Jon ya karabus rë geyö nahën.

²⁵ Lob gagek ti verup vuheng lok Jon yi hur maluh losho Yuda ti, lob demehoo sir in gagek sën alam nij veseek jak lo. ²⁶ Lob Jon yi hur maluh ahëj sengën medeya vu Jon bedenër bë, “Tatovaha! Mehö sën nedo ving hong wirek vu bël Yordan nenga vahi agu, begenenër gagek rak yi lo, neripek alam lob alam pin deneya vu yi!” ²⁷ Rëk Jon tatekin vu sir bë, “Bë Anutu vu yagek su bo ngaa ti vu mehöti rë, og su rëk gevong rë. ²⁸ Ham ngo nengo gagek sën senër wirek lo bë sa su Kerisi* rë, rëk Anutu vong sa yam mugin. ²⁹ Bë avëh ti jak maluh, og avëh saga tu maluh sën rak vu yi lo yö timu venë. Lob bë regga sënë yi mehöti medo geving yi begengo aye, og su rëk gelë avëh regga paya rë, gak rëk kwa vesa rot in yi. Lom gwëbeng sa kwag vesa rot nebë saga. ³⁰ Arë rëk böp jak, gesarëg gëp ahu.

³¹ Mehö sën yam vu vavunë kesuu ngaa pin. Mehö sën ata ko yi vu dob lo, og yi vu dob, beyö nër gagek rak ngaa-dob-yi mu. Gak mehö sën yam vu yagek lo, og kesuu ngaa pin. ³² Mehö saga nër gagek rak ngaa sën lë los ngo ggovek lo, rëk

su mehöti vong ving yi gagek saga rë. ³³ Gaḅ bë mehöti gevong geving yi gagek, og yik yogekin Anutu nebë saga nebë yi mehö gagek anon degwa. ³⁴ Mehö sën Anutu vong yi yam lo, og nenër Anutu yi gagek, in Anutu vong yi Anon Vabuung los dahis loḅ yam ggërin ayo. ³⁵ Ama ahë ving Nalu, bevo ngaa pin loḅ ya nema. ³⁶ Mehönon sën ayoj na timu vu Anutu Nalu lo, og rëḅ demedo malaj-tumsën degwata los degwata. Gaḅ mehönon sën su desepa doḅ Anutu Nalu aye rë lo, og su rëḅ demedo malaj-tumsën rë. Gaḅ Anutu ahë sengën neggëp vu sir.”

4

Yesu Vengwënj Vu Samaria Avëh Ti*

¹ Yesu ngo bë alam Parisai* derak ni bë neripek hur maluh ngahisekë kesuu Jon. ² (Rëḅ Yesu su neripek sir rë, gaḅ yi hur maluh mu sën deneripek.) ³ Ngo nebë saga lom vuu distrik Yudea geyah meya distrik Galilea ggökin. ⁴ Lob aggata sën yoh meya lo, og yoh ya distrik Samaria vuheng meya.

⁵ Lob ya metöḅ ya Samaria nyëḅ böp ti arë nebë Sukar, dus vu dob len ti sën wirek Yakop vo vu nalu Yosep lo. ⁶ Lob asoreng sën wirek Yakop lev medenekö bël loḅ lo neggëp dus vu nyëḅ saga. Yesu yoh meya verup, lom vaha ma beto nedo dus vu asoreng-bël-yi sënë avi. Raḅ siks krök seuksën.

⁷ Lom Samaria* avëh ti verup in bë geḅo bël, lob Yesu nër vu yi bë, “Bël nam sa nanum!” ⁸ In yi hur maluh deya nyëḅ böp Sukar in bë debago nos. ⁹ Rëḅ Samaria* avëh nër yah vu bë, “Hong Yuda, gesa Samaria* avëh, rëḅ nebë va sën genër

vu sa bë ‘Bël nam sa nanum’-ë?” Nër nebë sënë in alam Yuda denelë alam Samaria* paya besu denevengwëng vu sir rë. ¹⁰ Loḵ Yesu nër yah vu yi bë, “Bë gejaḵ ngaa sën Anutu vong vu hong ni, begejaḵ mehöti sën nër vu hong bë ‘Bël nam sa nanum’ ni, og rëḵ kwetaḡ vu yi lob bo bël-mala-tumsën-yi vu hong.” ¹¹ Rëḵ avëh nër yah vu yi bë, “Mehöböp, höm ḵetuk ma, log asoreng-bël-yi sënë adingsekë rot, om rëḵ gwëḵo bël-mala-tumsën-yi sënë vu tena? ¹² Hil ḵenud Yakop num bël sënë ving nalu lo wirek, geyi reggu lo denum ving, log vo asoreng-bël-yi ti sënë vu he behe nanum. Rëḵ maḵ gekuung bë gekwesuu yi?” ¹³ Rëḵ Yesu nër yah bë, “Alam pin sën denenum bël sënë rëḵ ayoj bev nah gökin in bël. ¹⁴ Gaḵ mehöti bë nanum bël sën sebo vu yi lo, og rëḵ nabë sën bël nebenguv loḵ yi. Log bël sënë rëḵ berup jaḵ buk, bebo mala-tumsën vu yi bemedo degwata los degwata.”

¹⁵ Lom avëh nër bë, “Mehöböp, gebo bël sënë vu sa in sa su ayog bev in bël, gesa su medo menom gaḵo bël vu sënë gök gökin!”

¹⁶ Loḵ Yesu nër vu yi bë, “Gena getahi reggam bemelu nom sënë rë!” ¹⁷ Rëḵ bë, “Sa reggaḡ ma!” Lom Yesu nër yah vu bë, “Genër bë reggam ma, saga genër yönon rot. ¹⁸ In wirek geraḵ maluh nemadvahi. Gaḵ mehö sën genewëp ving yi loḵ yi beggaḡ gwëbeng lo, og sagraḵ su reggam anon rë! Om genër yönon!” ¹⁹ Rëḵ avëh nër bë, “Mehöböp, gwëbeng serak ni bë mehö-nenër-ḡagek-rangahsën ti hong! ²⁰ He ḵenumin lo denesupin sir vu ḵedu Gerisim sënë medenejom rak vu Anutu, rëḵ ham Yuda nenër bë hil najom jaḵ gëp Yerusalem yö timu.”

21 Lom Yesu nër vu yi bë, “Avëh, gwevong geving sa gagek nabë buk ti vongin berup, lob ham su rëk najom jak vu hil Amad vu kedu sënë rë, beham su rëk najom jak gëp Yerusalem yö timu geving rë. 22 Ham nejom rak vu ngaa sën ham dugin lo, rëk he og he najom rak vu ngaa sën he narak ni lo. In mehö sën rëk geķo mehönon nah vu Anutu lo rëk berup gëp Yuda. 23 Lob buk sën Anutu ggooin rak bë berup lo vongin berup. Yönon, lob verup ggovek ya, om dok buk sënë og alam pin sën degevongin nabë denajom jak yönon lo, og rëk degetung kenuj los dahis vu hil Amad medenajom jak los ayoj timu. Kë’, hil Amad Anutu nesero alam nebë saga in bë denadudeķ vu yi. 24 Anutu yik nebë Anon Vabuung. Om nabë alam degeķo yi jak, og degetung kenuj los dahis vu yi, medenajom jak los ayoj timu.”

25 Rëk avëh nër bë, “Serak ni bë Mesia rëk nam. Sën denenër yi bë Mehö sën Anutu ggooin rak in bë geķo hil nah lo. Bë nam, og rëk nanër ngaa pin degwa rangah vu hil.” 26 Lom Yesu nër vu yi bë, “Yik sa lo sën sa nevengwëng ving hong agi!”

27 Nenër nebë saga log yi hur maluh yom de-verup. Lob kwaj ya ngahi in nevengwëng ving avëh nyëg ngwë ti sënë, rëk mehöti su lok tepëk in luho bë, “Bë bo va vu hong-a?”, ma, “Nebë va sën genevengwëng ving avëh-ë?” rë. 28 Lob avëh sënë vuu yi ketuk menedo, geyah meya begganëne beyah nër vu yi alam bë, 29 “Ham nam gwelë mehöti! Yi sënë og nër ngaa pin sën sa nehevong wirek lo rangah vu sa. Maķ yi Kerisi* ma va?” 30 Lob to deya medeya vu Yesu.

³¹ Nahën medo deneyam, log yi hur maluh denenër vu yi bë, “Tatovaha, gegwa nos rë!” ³² Rëk nër yah vu sir bë, “Sa nos sën sa naha lo nedo, geham su raḵ ni rë.” ³³ Lom yi hur maluh lo yö deloḵ tepëḵ vu sir bë, “Maḵ mehöti ḵo nos yam vu yi?” ³⁴ Rëk Yesu nër bë, “Sa nos nebë sënë: Sa bë sepa doḵ yi sën vong sa meseyam lo yi gägek. Besa bë semu yi huk begovek na. Ham nenër nebë sënë, ‘Kwev lubeluu govek na log nos nabung!’, rëḵ sa nanër vu ham nabë ham malamin jaḵ megeḵo doḵ megwelë huk rë. Nos anon loḵ beveroo raḵ beyoh vu bë hil ḵetöv bangupin. ³⁵ Mehö sën nevo nos lo neḵo yi nyëvewen raḵ yi huk menedo, genesupin nos sën gwëbeng agi in medo mala-tumsën degwata los degwata, lob rëḵ mehö sën nevaroh nos lo gemehö sën nevo nos anon lo, luhoho rëḵ kwaj vesa doḵ ti. ³⁶ Wirek alam hib denenër nebë, ‘Mehö ngwë nevaroh nos loḵ huk gengwë neḵo anon.’ ³⁷ Gägek saga yönon, om sën sa hevong ham ya in bë ham gwëḵo nos anon doḵ huk sën ham su vong huk in rë lo. ³⁸ Alam ngwë yö devong huk in huk saga, rëḵ ham na gwëḵo nos anon sën devong huk in bepum raḵ nemaj lo.”

³⁹ Lob Samaria* ngahiseḵë vu nyëḡ saga denḡo avëh sënë yi gägek, lom ayoj ya timu vu Yesu. In avëh sënë nër bë, “Nër ngaa pin sën sa hevong wirek lo rangah vu sa!” ⁴⁰ Lob alam Samaria* deyam vu yi bedeketag bë medo geving sir, lob nedo saga buk luu ving sir. ⁴¹ Lob alam vahi denḡo yi gägek besir ngahiseḵë ayoj ya timu vu yi ving. ⁴² Lob denër vu avëh sënë bë, “Gwëbeng he su ayomin neya timu vu yi raḵ hong gägek rë, gaḵ he

ngo hango yi gagek behe rak ni bë yik Mehö sënë, sën yam in bë dok vu mehönnon megeko sir nah vu Anutu lo yönon.”

Yesu Vong Mehö-los-bengö Herot Yi Ggev Nalu Nivesa Rak*

⁴³ Buk luu saga ggovok ya, lob Yesu vuu nyëg sënë ya geyah meya distrik Galilea. ⁴⁴ In Yesu yö nër gagek vorot bë, “Su rëk degeko mehönner-gagek-rangahsën ti arë jak gep yö yi beggang degwa rë!” ⁴⁵ Lok ya metok ya distrik Galilea, lob alam Galilea kwaj vesa in ya vu sir, in ya delë buk-vabuung-ggöksën-yi ving, lom delë ngaa pin sën vong vu Yerusalem lo.

⁴⁶ Log yah meya verup Kana vu distrik Galilea ggökin,—nyëg sën vong bël tu wain lo. Lom mehö-los-bengö Herot* yi ggev ti nedo Kapernaum, lob nalu maluh nirak. ⁴⁷ Mehö sënë ngo gagek bë Yesu vu distrik Yudea meyah verup distrik Galilea, lom ya ketag vu yi bë duk mena gevong benalu nivesa jak, in dus rak bë nadiik. ⁴⁸ Lok Yesu nër yah vu yi bë, “Bë ham su gwelë ngaa böp aggagga rë, og ham su rëk gwevong geving rë!” ⁴⁹ Rëk mehö-los-bengö yi ggev nër bë, “Mehöböp, genam alu aduk manah pevis in sa nalug vongin nadiik!” ⁵⁰ Rëk Yesu nër vu yi bë, “Genah megena! Nalum rëk vesa dok.” Lob mehö sënë vong ving Yesu yi gagek meyah. ⁵¹ Nahën neyök aggata log yi hur detok verup vu yi bedenër vu yi bë, “Nalum vesa lok!” ⁵² Lob lok tepëk vu sir bë, “Hes mala va lom vesa lok-a?” Rëk denër bë, “Nikul veseveng lok seven krök buk.” ⁵³ Lom ama rak ni bë yik veseveng rak hes mala sën Yesu nër vu yi bë nalu rëk vesa dok lo. Lom

losho yi alam pin ayoj ya timu vu Yesu. ⁵⁴ Yesu vu distrik Yudea meyah verup distrik Galilea lo, lob vong ngaa böp sënë netu luu.

5

Yesu Vong Mehö Sekë Selöngin Vu Ngaggee Betesda Benivesa Raḵ

¹ Saga ggovek, log Yuda hir buk vabuung ti verup, lob Yesu raḵ meya Yerusalem.

² Lob ngaggee mahen teka nedo Yerusalem dus vu sipsip hir aggata avi. Denenër arë loḵ Hibru ayej nebë Betesda. Log delev beggang ti ggërin ngaggee sënë, geyi nyëketu los veluung avi nemadvahi. ³ Lob alam niraksën ngahisekë losho alam malaj kenod los vahaj nipaya, galam sën sekëj neselöngin lo denelok ya beggang-ayööng-yi teka sënë beggëp [denegin ngaggee sënë sën bë gee lo. ⁴ In Mehöböp yi angër ti neluḵ ya ngaggee sënë buk ti ti meneggee loḵ. Lob ggeesën nemaya log mehöti sën pevis meduḵ na namugin lo, og yi niraksën rëḵ nama na pevis.] ⁵ Lob mehöti nedo loḵ beggang-ayööng-yi sënë, nirak yoh vu ta mehödahis ti benemadluho benemadvahi bevideḵ löö (38). ⁶ Yesu lë mehö sënë neggëp lom raḵ ni bë nirak hus ading rot, lom loḵ tepëḵ vu yi bë, “Gevongin bë nim vesa jaḵ-a?”

⁷ Lob mehö niraksën nër yah vu bë, “Mehö böp, buk sën ngaggee neggee lo, lom sehög mehönon sën geḵo sa mena getung duḵ na ngaggee lo ma! Sengo bë rëḵ duḵ na, loḵ sa nahën navimengin log denemugin medeneluḵ ya in sa.” ⁸ Lob Yesu nër vu yi bë, “Om kwedi gebare begweḵo hong kanyë jaḵ begena!” ⁹ Lom pevis bemehö sënë nivesa

raḵ geḵo yi ƙanyë raḵ beya. Gebuk saga og Buk-sewahsën-yi* ti. ¹⁰ Lom alam Yuda denër vu mehö sën nivesa raḵ lo bë, “Buk-sewahsën-yi* gwëbeng sënë, behorek nër in bë su gweḵo hong ƙanyë dok!” ¹¹ Rëḵ nër yah vu sir bë, “Mehö sën vong sa mesa nig vesa raḵ lo nër vu sa bë, ‘Gweḵo hong ƙanyë jaḵ megena!’ ” ¹² Loḵ deloḵ tepëḵ in yi bë, “Mehö re nër vu hong bë gweḵo hong ƙanyë jaḵ megena?” ¹³ Rëḵ mehö sën nivesa raḵ lo duḡin, in alam ngahiseḵë vu nyëḡ saga lob Yesu loḵ ya sir vuheng.

¹⁴ Nahub rëḵ Yesu töḵ vu yi ggökin loḵ dub-vabuung-böp ƙatum ayo lob nër vu yi bë, “Gwengö? Gwëbeng nim vesa raḵ, om su gwevong ngaa nipaya gök nahin, in rëḵ maggin böpata natök vu hong kesuu muginsën.” ¹⁵ Lob mehö sënë yah nër vu alam Yuda bë, “Mehö sën vong besa nig vesa raḵ lo, yiḵ Yesu.”

¹⁶ Lob yiḵ alam Yuda ahëḡ sengën vu Yesu medenelë yi paya in nevong ngaa nebë sënë loḵ Buk-sewahsën-yi*. ¹⁷ Rëḵ Yesu nër yah vu sir bë, “Amag nevong ngaa nebë sënë yoh vu buk pin, om sën sa nesepa loḵ yah vaha.” ¹⁸ Nebë saga lom alam Yuda devong raḵ raḵ rot in bë dengis Yesu menadiik. In su keyëh horek Buk-sewahsën-yi* mu rë, gaḵ nër bë Ama Anutu yönon. Lob yiḵ sënë nebë luho Anutu neggëp ti.

Anutu Nalu Mehö Los Niwëëḵ

¹⁹ Lob Yesu nër yah vu sir bë, “Sa nanër vu ham yönon nabë: Nalu su rëḵ gevong ngaa ti noh vu yö kwa rë. Gaḵ nevong ngaa sën nelë gAma nevong lo. Ngaa pin sën Ama nevong lo, og Nalu nesepa loḵ menevong nebë saga ving. ²⁰ In Ama

ahë ving Nalu rot, lob tato ngaa pin sën nevang lo vu yi. Gerëk tato huk böp la geving kesuu sënë, lob ham rëk kenumin na. ²¹ Ama nenër balam-diiksën denekedi rak yah genevang medenedo malaj-tumsën. Log Nalu nesepa loḵ meneggooin alam rak yoh vu yö kwa, in bë demedo malaj-tumsën nabë saga. ²² Ama su rëk gengo mehöti yi gägek degwa rë. Gaḵ vo huk saga pin loḵ yah Nalu nema ggovek ya. ²³ Nebë saga in alam pin rëk degeḵo Nalu jaḵ, nabë sën denekḵo Ama rak lo. Alam sën su denekḵo Nalu rak rë lo, og su denekḵo Ama sën vong yi yam lo rak ving rë.

²⁴ Sa nanër vu ham yönon rot nabë: Mehöti bë gengo sa gägek bayo na timu vu Amag sën vong sa meseyam lo, og rëk medo mala-tumsën degwata los degwata. Su rëk natöḵ jaḵ nyëvewen rë, gaḵ kesuu diiksën ggovek ya genedo mala-tumsën vorot.

²⁵ Log sa nanër vu ham yönon nabë: Buk ti vongin berup, balam-diiksën degengo Anutu Nalu aye, lob buk saga verup ggovek ya. Lob alam sën degengo aye lo, rëk demedo malaj-tumsën. ²⁶ Mala-tumsën degwa neggëp vu Ama yö timu, lom vo niwëëk vu Nalu gemala-tumsën degwa neggëp vu yi ving. ²⁷ Mehönon Nalu yi, om sën Ama ggoooin yi rak in bë gengo mehönon hir gägek. ²⁸ Ham su gwelëk in gägek sënë. Gaḵ buk vongin berup, lob alam-diiksën pin sën deneggëp bedub lo, rëk degengo aye medekedi jaḵ medenam. ²⁹ Alam sën denevang ngaa nivesa lo, rëk dekededi jaḵ medemedo malaj-tumsën. Galam sën denevang ngaa nipaya lo, rëk dekededi jaḵ nah medenatöḵ jaḵ hir nipaya nyëvewen.

Ngaa Nebë Sënë Tatekin Yesu Degwa Rëk Su Devong Ving Rë

³⁰ Sa su yoh vu bë gevong ngaa ti noh vu sengo kwag rë. Gaḵ sa nesepa loḵ gagek sën sa nehango vu Amaḡ lo menesesor alam hir gagek rak. Lob sa gagek neya niröp in sa su kwag nevo bë sepa doḵ ngo kwag rë, gaḵ sa nesepa loḵ yi sën vong sa meseyam lo kwa.

³¹ Bë sengo tatekin sa degwa og su yoh vu rë. ³² Rëk mehö ngwë nedo metatekin sa degwa, lob serak ni bë netatekin yoh vu.

³³ Wirek ham vong alam deya vu Mehö-neripek-alam Jon in bë degengo yi gagek, lob tatekin gagek anon vu sir ggovek ya. ³⁴ Rëk mu sa su nesero mehöti in bë doḵ vu sa metatekin sa degwa rë. Gaḵ sa nanër sënë in bë ham gwërin ham bAnutu geḵo ham nom. ³⁵ Mehö-neripek-alam Jon nebë rangah sën nejëh rak nyëḡ lo, om ham kwamin vesa dus teka in rangah saga.

³⁶ Yönon, Jon tatekin sa degwa vu ham, rëk mu ngaa böp sën sa nehevong lo tatekin sa degwa rot bekesuu Jon yi gagek. Sa nehevong huk pin sën Amaḡ vo vu sa in bë sa gevong begovek na lo. Lob huk pin sën sa nehevong lo netato vu mehönon in bë dejak ni nabë Amaḡ vong sa beseyam. ³⁷ Lob Amaḡ sën vong sa beseyam lo, yi yö nër sa degwa rangah. Ham su nengo aye rë, geham su malamin nerak yi rë. ³⁸ Geyi gagek sënë su neggëp loḵ ham ayomin rë. In ham su vong ving mehö sën Anutu vong yi yam lo rë. ³⁹ Ham nesero gagek loḵ Anutu-yi-kapiya, in ham kwamin nevo bë mala-tumsën degwa loḵ neggëp beham rëk natök jak bemedo

malamin-tumsën degwata. Rëk ƙapiya saga sën tateƙin sa degwa. ⁴⁰ Rëk ham nimin lël geham su neyam vu sa in bë ham medo malamin-tumsën rë.

⁴¹ Sa su yam in bë alam degeƙo sarëg jak rë! ⁴² Rëk serak ham nimin bë ham su ahëmin ving Anutu neggëp ham ayomin rë. ⁴³ Seyam rak Amağ niwëëk, rëk ham su ƙo sa rak rë. Bë mehöti nam jak yö yi niwëëk, og ham rëk gweƙo yi jak. ⁴⁴ Ham ahëmin neving bë mehönon degeƙo ham arëmin jak, rëk ham su nevongin bë Anutu timu geƙo ham arëmin jak rë, om ham rëk gwevong geving yi nabë va? ⁴⁵ Ham su kwamin bo nabë serëk gevong gagek vu ham vu Amağ. Gaƙ mehö sën mëm rëk gevong gagek vu ham lo, og Moses. Yi sën ham kuung bë rëk dok vu ham lo! ⁴⁶ Bë ham gwevong geving Moses yi gagek, og rëk ham gwevong geving sa gagek geving. In kevu gagek rak sa. ⁴⁷ Gaƙ bë ham su gwevong geving ngaa sën Moses kevu lo rë, og ham rëk gwevong geving sa gagek nabë va?”

6

Yesu Vet Alam 5,000

(Mt 14:13-21; Mk 6:30-34; Lk 9:10-17)

¹ Gagek sënë maya, log buk ti lob Yesu ya ngaggee böp Galilea nenga vahi-sën denenër arë ngwë nebë Ngaggee-böp Tiberias* lo. ² Lob alam yu böpata delë ngaa böp sën vong vu alam niraksën lo, lob denetamuin yi. ³ Lob Yesu rak meya ƙedu beya nedo ving yi hur maluh lo, ⁴ log alam Yuda hir Buk-ggöksën-yi* dus rak. ⁵ Loƙ Yesu mala neƙo loƙ nyëg, lob lë bë alam yu böpata verup deneyam

vu yi, lob lok tepək vu Pilip bē, “Hil rēk bago nos vu tena balam sēnē dega?” Nēr nebē sēnē meseggi Pilip, ⁶ gaḡ yō raḡ nḡaa sēn bē gevong lo ni ggovek ya.

⁷ Lok Pilip nēr yah vu yi bē, “Bē hil bago nos jaḡ monē K200, og sagaḡ su rēk noh vu sir pin bedega teka teka rē!” ⁸ Rēk yi hur maluh ngwē Andreas, sēn Simon Pita ari lo, nēr vu yi bē, ⁹ “Hurmahen ti ḡo brēt nemadvahi gegəl luu menedo sēnē. Rēk mu sagaḡ su yoh vu alam yu böpata sēnē rē!” ¹⁰ Lom Yesu nēr bē, “Ham nanēr vu sir nabē degeto demedo.” Lob pahup ngahiseḡ taya menedo, lom to denedo raḡ, lob sir maluh 5,000.

¹¹ Log Yesu ḡo nos raḡ bejom raḡ in los kwa vesa ya vu Anutu, log vo ggelek sir. Log vong ḡəl luu lo ving nebē saga. Vo vu sir medejom ggelek sir yoh vu kwaj. ¹² Degga ggovek meyoh vu sir, log Yesu nēr vu yi hur maluh bē, “Ham ngupin nos vahi sēn nahēn nedoga. In hil su basap na meris.” ¹³ Lob desupin bedevasu lok sap nemadluho-bevidek-luu, yik degga brēt nemadvahi sēn meyoh vu sir gevewen nedo.

¹⁴ Alam delē nḡaa böp sēn vong-ē, lob denēr bē, “Yōnon rot, mehō-nenēr-ḡagek-rangahsēn sēn denenēr bē rēk nam dob lo yik sēnē.” ¹⁵ Lob Yesu raḡ ni bē vongin denajom yi ahon bedegitung yi natu hir mehō-los-bengō, lom yō ti tah yi meyah los ḡedu.

Yesu Vare Neya Raḡ Ngaggee Vavunē
(Mt 14:22-33; Mk 6:45-52)

¹⁶ Log sehuksēn lob Yesu yi hur maluh deluḡ medeya ngaggee nenga ¹⁷ bederaḡ ya yag in bē

denah Kapernaum. Lob buk loḵ in sir geYesu yō nahën nedo kedu, ¹⁸ log sang yam niwëëk bengaggee tëë böp. ¹⁹ Log detee yaḡ meto deya ngaggee vuheng rot, (yoh vu 5 ma 6 kilomita), lom delë Yesu raḵ nare ngaggee vavunë meverup dus vu yaḡ, lob deggöneng rot. ²⁰ Rëḵ Yesu nër ya vu sir bë, “Yiḵ sa sën verup agi, om ham su göneng!” ²¹ Lob devongin bë degeḵo yi jaḵ na yaḡ rëḵ pevis metōḵ ya ngaggee nenga sën bë dena lo.

Alam Desero Yesu

²² Log heng to lob alam yō nahën denedo ngaggee nenga vahi, gederak ni bë su yaḡ ngahi nedo veseveng rë. Gaḵ yiḵ timu nedo, geYesu su raḵ ya yaḡ sënë ving yi hur maluh rë gema. Gaḵ yi hur maluh meris yō derak ya yaḡ saga medeya. ²³ Rëḵ yaḡ la vu nyëḡ böp Tiberias* deverup monbuk anon medenedo roneḵnë vu nyëḡ sën Yesu jom raḵ nos gedegga lo. ²⁴ Lom delë bë Yesu losho yi hur maluh su denedo rë, lom derak ya yaḡ saga beya desero Yesu vu Kapernaum.

Yesu Yō Nër Yi Bë Nos Mala-tumsën-yi

²⁵ Desero yi meya detōḵ vu yi ggëp ngaggee nenga vahi, lob deloḵ tepëḵ vu yi bë, “Tatovaha! Geyoh bë tena megeyam-a?” ²⁶ Rëḵ Yesu nër yah bë, “Sa nanër vu ham yönon rot nabë: Ham su kwamin nevo ngaa böp sën sa hevong lo beham yam nesero sa rë, gaḵ ham wa nos bahëmin pup, om sën ham yam nesero sa. ²⁷ Ham su gwevong huk in nos sën rëḵ petar agi! Gaḵ ham gwevong huk in nos sën rëḵ medo degwata geyoh vu bë gevong beham medo malamin-tumsën lo.

Mehönon Nalu rëk bo nos sënë vu ham, in Ama Anutu tato yi ggovek ya bevong yi yam.”

²⁸ Lob denër yah vu yi bë, “He gevong nabë va in he gevong Anutu yi huk-a?” ²⁹ Rëk Yesu nër yah vu sir bë, “Anutu yi huk nebë sënë: Ham ayomin na timu vu Mehö sën Anutu vong yam lo.” ³⁰ Loḱ denër yah bë, “Rëk gwevong ngaa böp va ti mehe galë loḱ mëm he rëk gevong geving hong-a? Geyoh vu bë rëk gwevong va? ³¹ He kenumin lo degga mana* ggëp nyëg-yumeris wirek, nebë sën dekevu meneggëp loḱ Anutu-yi-ḱapiya lo nebë: Vo nos-yagek-yi vu sir medegga.”

³² Lom Yesu nër vu sir bë, “Sa nanër vu ham yönon rot nabë: Moses su vo nos-yagek-yi vu ham rë, gaḱ mëm Amaḱ nevong nos-yagek-yi soḱek vu ham. ³³ Nos sën Anutu nevong lo, og luḱ yam vu yagek in bë gevong bemehönon demedo malaj-tumsën.” ³⁴ Rëk denër yah vu yi bë, “Om Mehöböp, gebo nos sënë vu he noh vu buk!” ³⁵ Rëk Yesu nër bë, “Sengo ti nos-mala-tumsën-yi. Mehöti bë nam vu sa, og su rëk nadiiḱahë gökin nah rë. Log bë mehöti ayo na timu vu sa, og su rëk ayo bev in bël gökin rë. ³⁶ Rëk senër vu ham vorot bë ham nelë sa rëk ham su ayomin neyam timu vu sa rë. ³⁷ Mehönon pin sën Amaḱ vo sir vu sa lo, og rëk denam vu sa. Lob mehöti bë nam vu sa, og sa su rëk juuk yi rë. ³⁸ In sa su vu yagek meyam in bë ngo sepa kwaḱ rë. Gaḱ seluḱ yam in bë gevong noh vu Mehö sën vong sa meseyam lo kwa. ³⁹ Lob Mehö sën vong sa meseyam lo kwa nebë sënë bë: Alam sën vong vu sa ggovek lo, saga sa su rëk gevuu sir ti bemala nama rë, gaḱ sengo rëk nanër bedekedi jaḱ

nah vu Buk-tamusën. ⁴⁰ Kë! Amag kwa nebë sënë bë: Alam pin sën degelë Nalu mayoj na timu vu yi lo, og rëk demedo malaj-tumsën degwata. Gesëk nanër bedekedi jaḵ nah vu Buk-tamusën.”

⁴¹ Log nër bë, “Sengo ti nos sën luḵ yam vu yagek!” Nër bë sënë lob alam Yuda devong ayej vu medenër gagek ngahisekë raḵ yi. ⁴² Denër bë, “Mehö sënëḵ maḵ Yesu sën Yosep nalu yi lo? Behil araḵ ama lu ata nij. Ma nebë va sën nër bë yi vu yagek meluḵ yam-ë?”

⁴³ Lom Yesu nër yah vu sir bë, “Ham su nanër gagek ngahisekë vu ham! ⁴⁴ Mehöti su yoh vu bë nam vu sa meris rë. Gaḵ Amag sën vong sa meseyam lo, bë geḵo mehöti nam, og mehö saga rëḵ nam vu sa. Lob sëḵ nanër bekedi jaḵ nah vu Buk-tamusën. ⁴⁵ Alam-denenër-gagek-rangahsën dekevu gagek meneggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya nebë: Anutu yö rëḵ tateḵin gagek vu sir pin. Lob alam pin sën denengo Amag yi gagek venuh lo, og rëḵ denam vu sa. ⁴⁶ Mehöti su lë Amag rë. Mehö timu sën nedo ving Anutu beyam lo, yiḵ mehö timu saga sën lë Ama. ⁴⁷ Sa nanër vu ham yönon rot nabë: Bë mehöti ayo nam timu vu sa, og rëḵ medo mala-tumsën degwata los degwata. ⁴⁸ Sengo ti nos-mala-tumsën-yi. ⁴⁹ Wirek ham ḵenumin lo degga mana* vu nyëg-yumeris medenedo, loḵ dediḵ. ⁵⁰ Gaḵ bë mehöti ga nos sën luḵ yam vu yagek agi, og su rëḵ nadiḵ rë. ⁵¹ Nos-mala-tumsën-yi sën luḵ meyam vu yagek lo, yiḵ sa. Bë mehöti ga nos sënë, og rëḵ medo mala-tumsën degwata. Nos sën sebo vu yi lo, yiḵ sa reggos. Sëḵ bo vu alam vu dob in demedo malaj-tumsën.”

⁵² Lob alam Yuda yö yah denër vu sir bë, “Nebë va sën mehö sënë bo yi reggos mehil aña-ë?”

⁵³ Loḵ Yesu nër vu sir bë, “Sa nanër vu ham yönon röt nabë: Nabë ham su gwa Mehönon Nalu reggos los nanum yi köḵ rë, og ham su rëḵ medo malamin-tumsën rë. ⁵⁴ Alam sën dega sa reggos los denanum sa köḵ lo, og rëḵ demedo malaj-tumsën degwata los degwata, om sëḵ nanër bedekedi jaḵ nah vu Buk-tamusën. ⁵⁵ In sa reggos saga og nos soḡek, gesa köḵ saga sën tu bël soḡek. ⁵⁶ Mehöti bë ga sa reggos los nanum sa köḵ, og rëḵ medo doḵ sa, gesa medo doḵ yi. ⁵⁷ Amaḡ sën mala-tumsën degwa lo vong sa beseyam, lob sa nado malaḡ-tumsën raḵ Amaḡ yi niwëëḵ. Nebë saga, om mehöti bë ga sa, og rëḵ medo mala-tumsën jaḵ sa niḡ wëëḵ. ⁵⁸ Nos sagi sën luḵ vu yaḡek meyam. Su nebë nos sën ham ḵenumin lo degga loḵ dediḵ lo rë. Gaḵ mehöti bë ga nos sënë, og rëḵ medo mala-tumsën degwata los degwata.” ⁵⁹ Yesu nër ḡaḡek sënë vu sir loḵ dub-supinsën-yi vu Kapernaum.

Gaḡek Mala-tumsën Degwa Yesu

⁶⁰ Lob yi hur maluh ngahiseḵë denḡo ḡaḡek sënë, lom denër bë, “Gaḡek sënë su yoh vu rë! Re yoh vu bë rëḵ jaḵ degwa ni?” ⁶¹ Rëḵ Yesu raḵ ni bë yi hur maluh denër ḡaḡek ngahiseḵë raḵ ḡaḡek sënë, lom nër vu sir bë, “Gaḡek sënë vong beham ahëmin sengën-a? ⁶² Om nabë ham gwelë Mehönon Nalu jaḵ menah nyëḡ sën nedo wirek meyam lo, og ham rëḵ nanër nabë va? ⁶³ Anon Vabuung yö ti nevong bemehönon denedo malaj-tumsën. Hil navid su yoh vu bë doḵ vu hil rë, gaḵ ḡaḡek sën senër vu ham gwëbeng aḡi, og yoh vu bë doḵ vu

ham anomin begevong beham medo malamin-tumsën. ⁶⁴ Rëk ham la su devong ving rë.” Alam sën su devong ving rë lo, og Yesu yö rak nij mugin. Gerak mehö sën rëk nanër yi rangah vu alam-begö-yi lo ni ving. ⁶⁵ Lob nër ggökin bë, “Ham la su devong ving sa gagek rë, om yik rak degwa saga sën senër vu ham nebë: Bë Amağ su geço mehöti nam rë, og su yoh vu bë yö rëk nam vu sa rë.”

⁶⁶ Dengo Yesu yi gagek saga, lob yi hur maluh vahi devuu yi gedeyah medeya, gesu deneya ving yi ggökin rë. ⁶⁷ Lom Yesu loğ tepëk vu sir nemadluho-bevidek-luu bë, “Mağ ham rëk kwehe ham in sa nabë saga geving menä?”

⁶⁸ Loğ Simon Pita nër yah vu yi bë, “Mehöböp, rëk he na vu re? Ma. Hong timu gagek malatum-sën degwa hong! ⁶⁹ Behe ayomin yök timu vu hong ggovek ya, behe rak nim bë Anutu yi Mehö Vabuung hong!”

⁷⁰ Lob Yesu nër gagek yah vu sir bë, “Sehoin ham nemadluho-bevidek-luu rak, rëk ham tik memö!” ⁷¹ Nër nebë saga rak Yudas sën Simon Iskariot nalu. Hur maluh nemadluho-bevidek-luu hir ti yi sën rëk nanër Yesu rangah medengis yi nadiik lo.

7

Yesu Ari Lo Su Devong Ving Yi Rë

¹ Sënë ggovek log Yesu tah yi meyah nedo distrik Galilea. Gesu ya neko loğ distrik Yudea rë, in alam Yuda denevongin bë dengis yi menadiik. ² Lob alam Yuda hir buk vabuung ngwë sën denenër bë Buk-vabuung-numeng-yi lo dus rak, (in wirek kenuj lo delev numeng mahen mahen medeggöp

loḵ vu nyëg-yumeris, om sën denetahu bedene-sepa loḵ yoh vu ta). ³Lob ari lo denër vu yi bë, “Gw-evuu nyëg sënë gegena Yudea in hong hur maluh degelë hong huk sën genevong lo. ⁴Bë mehöti kwa bo nabë gevong bengö jak, og su nevun yi huk meneggëp vunsën rë. Genevong ngaa nebë sënë, om gena getato hong vu mehönon pin medegelë hong.” ⁵Ari lo sën su denevong ving yi bë Anutu nalu rë, om sën denër nebë sënë. ⁶Lob Yesu nër yah vu sir bë, “Sa buk yö nahën! Gaḵ buk pin sënëḵ ham ngo ham buk. ⁷Alam sën denesepe loḵ aggata dob yi lo su deyoh vu bë degelë ham paya rë. Gaḵ denelë sa paya in sa nanër hir ngaa nipaya sën denevong lo rangah. ⁸Ham ngo na gwelë buk vabuung saga! Gaḵ saḵ su rëḵ na doḵ buk vabuung sënë rë in sa buk yö nahën.” ⁹Nër bë sënë vu sir genedo Galilea.

Yesu Ya Melë Buk-vabuung-numeng-yi

¹⁰Lok ari lo demugin meya denelë buk vabuung geyö ti rëḵ tamu in sir merak meya. Su ya rangah rë, gaḵ vun yi meya. ¹¹Rëḵ alam Yuda desero yi loḵ buk vabuung saga bedenër bë, “Mehö sënë lo nedo tena?” ¹²Lob alam depatereng medenër gagek ngahisekë raḵ yi. Vahi denenër bë, “Yi mehö nivesa!” Gevahi denenër bë, “Ma! Nekuungin alam!” ¹³Rëḵ deneggöneng in hir ggev, om sir ti su nër gagek raḵ yi ya rangah rë.

¹⁴Denelë buk vabuung saga beyi buk vahi ggovek ya meya verup vuheng atov, lom Yesu ya verup meluḵ ya dub-vabuung-böp katum ayo metateḵin gagek vu alam. ¹⁵Lom alam Yuda deranga nemaj gedenër bë, “Maḵ re rëḵ tahu mehö

sënë loḵ gagek sënë om sën nenër-ë? Mehöti su tateḵin vu yi rë!” ¹⁶ Rëḵ Yesu nër yah bë, “Gagek sën senër vu ham lo, saga su sengo ti sa ngaa rë. Gaḵ Anutu sën nevong sa meseyam lo yi ngaa. ¹⁷ Genabë mehöti ahë geving nabë gevong Anutu yi gagek banon jaḵ, og rëḵ jaḵ gagek sën sa nanër agi degwa ni nabë neyam vu Anutu, ma, sengo nanër yoh vu kwag. ¹⁸ Mehöti bë nanër gagek noh vu yö kwa, og sagaḵ nevongin bë yö geḵo arë jaḵ mu. Gaḵ mehöti bë geḵo mehö sën vong yi meyam lo arë jaḵ, og mehö saga rëḵ nanër gagek los anon gesu gekuung jaḵ rë. ¹⁹ Wirek Moses vong horek vu ham, rëḵ ham ti su nesepa loḵ yi horek saga rë. Ma ham bë ngis sa nadiiḵ in degwa va?” ²⁰ Rëḵ alam saga denër yah vu bë, “Memö nipaya ti negwang ya ayom! Re bë ngis hong nadiiḵ-a?” ²¹ Rëḵ Yesu nër yah bë, “Sa hevong ngaa böp ti lob ham pin kwamin ya ngahi. ²² Moses vo gagek vu ham bë ham gwerah* navimin. Yönon, rëḵ mu gagek sënë su verup nyëdahis vu Moses rë, gaḵ yö verup wirek vu ham dobahë lo. Rëḵ ham nerah* nalumin navij loḵ Buk-sewahsën-yi*. ²³ Ham nerah* hurmahen navij loḵ Buk-sewahsën-yi* in bë ham su kweyëh Moses yi horek. Loḵ nebë va sën ham ahëmin sengën vu sa in sën sa hevong bemehöti nivesa raḵ los dahis loḵ Buk-sewahsën-yi*-ë? ²⁴ Ham su nanër gagek jeggjin jeggjin jaḵ alam, gaḵ ham jaḵ degwa ni meseggi rë loḵ mëm ham nanër sir niröp.”

*Denër Bë Mak Mehö Sënëḵ Yi Mehö Sën Anutu
Ggoin Raḵ In Bë Geḵo Hil Nah*

²⁵ Log alam Yerusalem la denër kwaj luu luu bē, “Maḵ yīḵ mehō sēn denesero yi in bē dengis yi menadiiḵ lo saga? ²⁶ Ham lē! Nare rangah menenēr gāgēk rēḵ su denenēr gāgēk ti raḵ yi rē! In maḵ alam ggev deraḵ ni bē yi Kerisi* yōnon ma va? ²⁷ Rēḵ mu hil arāḵ mehō sēnē yi nyēḡ ni, gaḵ bē Kerisi* berup, og hil su rēḵ ajaḵ yi nyēḡ ni rē!”

²⁸ Lob Yesu nedo dub-vabuung-böp ḵatum ayo metateḵin gāgēk vu alam, genēr rangah bē, “Ham raḵ sa niḡ, beham raḵ sa nyēḡ ni! Rēḵ sa su yam yoh vu sengo kwag rē. Gaḵ mehō sēn vong sa meseyam lo, og gāgēk anon pin degwa yi, rēḵ ham su raḵ ni rē. ²⁹ Gaḵ saḵ seraḵ ni. In sa nado ving yi bevong sa meseyam.”

³⁰ Nebē saga lob sir bē denaduu yi na ḵarabus, rēḵ su dejom yi ahon rē in yi buk yō nahēn. ³¹ Alam ngahiseḵē ayoj ya timu vu yi medenēr bē, “Mesia sēn bē rēḵ nam lo maḵ yīḵ yi sēnē! Gaḵ mehō ngwē su yoh vu bē rēḵ berup megevong ngaa böp böp kesuu ngaa sēn mehō agi nevong-ē rē.”

Devong Ahēvavu Deya In Bē Denaduu Yesu

³² Alam Parisai* denḡo alam denenēr gāgēk ag-gagga nebē sēnē raḵ Yesu, lom losho alam-deneḵo-seriveng hir ggev lo devong ahēvavu la deya in bē denaduu na ḵarabus. ³³ Lob Yesu nēr bē, “Yīḵ sa medo buk dūs teka geving ham, log sēḵ nah mena vu yi sēn vong sa meseyam lo. ³⁴ Ham rēḵ sero sa, rēḵ ham su rēḵ natōḵ jaḵ sa rē. Lob ham su yoh vu bē na nyēḡ sēn sena medo lo rē.”

³⁵ Lob alam Yuda yō denēr vu sir bē, “Rēḵ na tena gehil su ayoh vu bē rēḵ natōḵ vu yi rē? Maḵ rēḵ na vu hil alam vu alam Grik hir nyēḡ betahu alam

Grik-a? ³⁶ Om sën nër bë, ‘Ham rëk sero sa, rëk ham su rëk natök vu sa rë’—ë? Log nër ving bë, ‘Ham su yoh vu bë rëk na nyëg sën sena medo lo rë’. Ma maḵ gägek sënë degwa nebë va?”

Bël Mala-tumsën-yi

³⁷ Dus raḵ bë Buk-vabuung saga yi buk govek na, lob yi buk böpata sën deneseggi hus lo verup, lob Yesu kedi nare getahi bë, “Bë mehöti ayo bev in bël, og nam nanum vu sa! ³⁸ Saga yoh vu sën dekevu meneggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo nebë: Bël-mala-tumsën-yi rëk benguv doḵ mehöti sën ayo nam timu vu sa lo ayo rot megeto mena.” ³⁹ Nër raḵ Anon Vabuung sën bë rëk bo vu alam sën ayoj na timu vu yi lo. In vu buk saga Anon Vabuung su yam rë, in Anutu nahën gesu ḵo Yesu raḵ yah vu yi rë.

Alam Denesap Sir Raḵ Mesia Ggökin

⁴⁰ Alam la dengo gägek saga, lob denër bë, “Maḵ mehö sënë, yi Mehö-nenër-gägek-rangahsën ti sën hil nehegin-ë lo yönon.” ⁴¹ Gesir vahi denenër ngwë nebë, “Yi Mehö sën Anutu ggooin raḵ in bë geḵo hil nah lo.” Loḵ vahi denenër bë, “Mu maḵ Kerisi* su rëk berup gëp Galilea rë! ⁴² In dekevu gägek raḵ Kerisi* meneggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya bë Davit* yi mewis, om yö rëk berup gëp nyëg Betlehem sën Davit yi nyëg lo.” ⁴³ Nebë saga lob alam devasuh sir ya yu luu in Yesu. ⁴⁴ Vahi bë degeḵo yi na ḵarabus, rëk ti su jom yi ahon rë.

Alam Yuda Hir Ggev Su Devong Ving Yesu Rë

⁴⁵ Nebë saga lob ahëvavu deyah medeya vu alam-deneḵo-seriveng hir ggev losho alam Parisai* ggökin. Lob alam Parisai* deloḵ tepëḵ vu sir

bë, “Ham su ko yi yam rë in va?” ⁴⁶ Rëk ahëvavu denër yah bë, “Mehöti su nenër gagek nebë sën mehö agi nenër-ë wirek rë!” ⁴⁷ Loḵ alam Parisai* denër yah vu sir nebë, “Kuungin ham ving-a? ⁴⁸ Maḵ ham lë bë he ggev los Parisai* ti ayo ya timu vu yi? Ma! ⁴⁹ Rëk alam meris sënë desepa loḵ yi in su derak horek ni rë, om Anutu rëk gevong bemalaj nama.”

⁵⁰ Loḵ sir ti sën Nikodemus, sën wirek ya vu Yesu buk lo, nër vu sir bë, ⁵¹ “Maḵ hil horek nër bë hil gevong gagek vu mehöti meris mu? Ma! Hil gango yi gagek namugin, behil ajak ngaa sën vong lo ni nivesa rë, loḵ mëm.” ⁵² Rëk denër gagek yah vu yi bë, “Maḵ hong Galilea ti ving-a? Bë genatevin Anutu-yi-kapiya nivesa, og rëk gejak ni nabë alam-denenër-gagek-rangahsën ti su rëk berup gëp distrik Galilea rë.” ⁵³ Log deketëkin sir medeyah medeya bej.

8

Avëh Sën Nevong Baggëb

¹ [Log Yesu yah meya Kedu Kele-oliv. ² Log kedi monbuk anon meyah dub-vabuung-böp katum ayo ggökin. Lob alam pin deya vu yi, lom to nedo getatekin gagek vu sir. ³ Lob alam-horek-yi los alam Parisai* delë bë avëh ti vong baggëb, lom deko medevarah ya alam pin malaj ⁴ gedenër vu Yesu bë, “Tatovaha! Avëh sënë vong baggëb lom alam detök vu yi. ⁵ Moses vo horek vu hil bë hil tengwa avëh nabë sënë jak gelöng menadiik. Ma hong og rëk genanër nabë va?” ⁶ Denër bë saga in bë deseggi yi, bedenatök vu gagek ti berup avi

bedegevong gagek vu yi. Rëk Yesu dudek bemedo neseröö dob rak nema deggis.

⁷ Delok tepëk pangsen rot, lob mëm vër yu rak benër vu sir bë, “Bë ham ti su nevong ngaa ni-paya rë, og mëm namugin betengwa avëh sënë jak gelong ti.” ⁸ Log dudek yah bemedo neseröö dob ggökin. ⁹ Dengo nebë sënë, lom sir ti ti to medo deneya dobnë vër vër. Alam ggev to deya mugin, log sir vahi detamu. Devuu Yesu geyö ti nedo gavëh nahën nare lok mala.

¹⁰ Lob Yesu vër mala rak benër vu avëh bë, “Avëh, sir tena? Maq mehöti su vongin bë ngis hong rë?” ¹¹ Rëk bë, “Mehöböp, ma-o!” Lob Yesu nër bë, “Sa ving, sa su hevongin bë ngis hong rë. Om gena, gesu gwevong ngaa nipaya gökin nah!”]

Yesu Tu Dob Yi Rangah

¹² Lob Yesu nër vu sir ggökin yah bë, “Sa og setu dob yi rangah. Mehöti bë tamuïn sa, og su rëk ketul dok in aggata rë, gak rëk nama. In rangah rëk geli yi mena medo mala-tumsën.” ¹³ Nebë saga lob alam Parisai* denër yah vu yi bë, “Ngo genetatekin hong degwa, om hong gagek saga su anon rë.”

¹⁴ Lok Yesu nër yah vu sir bë, “Yönon, sengo netatekin sa degwa. Rëk sa gagek saga yönon, in serak nyëg sën sa nado meseyam gesëk nah lo ni. Rëk ham dugin sa nyëg sën sa nado meseyam gesëk nah mena medo lo. ¹⁵ Ham ngo nevo nyëvewen loq yah vu mehönon yoh vu ham alam-dob-yi ngo kwamin, rëk sa, og sa su navo nyëvewen loq yah vu mehöti rë. ¹⁶ Gak nabë sa gevong nyëvewen vu mehöti, og sëk gevong noh vu, in su sengo ti rë.

Gak Mehö sën vong sa meseyam lo nelok vu sa, om sêk gevong niröp. ¹⁷ Yönon, ham horek ti neggëp nebë sënë: Bë mehö luu denanër gägek gëp ti, og luho hir gägek saga yönon. ¹⁸ Log yik sa, og sengo netatekin sa degwa rangah, gAmag sën vong sa meseyam lo netatekin sa degwa rangah ving.”

¹⁹ Nër nebë saga lob delok tepëk in bë, “Amam tena?” Lok Yesu nër yah bë, “Ham su rak sa nig rë, geham su rak Amag ni rë. Bë ham jak sa nig, og ham rëk jak Amag ni geving.”

²⁰ Netatekin gägek sënë vu alam lok dubvabuong-böp katum ayo, genenër vu sir lok dub ayo ti sën monë ben lo rëk mehöti su jom yi ahon rë, in yi buk yö nahën.

Yesu Nër Bë, “Ham Su Rëk Na Nyëg Sën Sëk Na Lo Rë”

²¹ Log Yesu nër yah vu sir ggökin bë, “Sëk na geham rëk sero sa, rëk nama beham nadiik los ham nipaya. Geham su yoh vu bë rëk nök nyëg sën sena-ë rë.”

²² Lob alam Yuda denër bë, “Nër bë hil su ayoh vu bë rëk ana nyëg sën na lo rë! Mak nër sënë in bë yö rëk ngis yi menadiik-a?” ²³ Lok nër yah vu sir bë, “Ham vu dob sënë, gesa vu vavunë. Om ham nesepa lok aggata-dob-yi, gak sak su nesepa lok aggata-dob-yi rë. ²⁴ Om sën senër vu ham ggovek bë ham rëk nadiik los ham nipaya. Bë ham su gwevong geving nabë sa Mehö sënë lo rë, og ham ngaa nipaya rëk gëp vu ham, beham nadiik los.”

²⁵ Lom delok tepëk yah vu yi bë, “Hong rë?” Lok Yesu tatekin yah vu sir bë, “Yik sa Mehö lo sënë, nebë sën sa nanër vu ham wirek wirek lo. ²⁶ Sa gägek ngahisekë nahën neggëp besa bë nanër jak

ham beseggi ham. Rëk Mehö sën vong sa meseyam lo yi Mehö gagek anon degwa, om gagek pin sën sa nehango vu yi lo, yik sën sa nanër vu alam pin vu dob.”²⁷ Nenër Ama Anutu vu sir rëk su derak ni rë.

²⁸ Log Yesu nër vu sir ggökin bë, “Nahub rëk ham ngis Mehönon Nalu jak kelepeko*, lob mëm ham rëk jak ni dok buk saga nabë yik sa Mehö lo sënë. Lob ham rëk jak ni nabë sa su nehevong ngaa ti yoh vu sengo kwag rë. Gağ sa nanër gagek yoh vu sën Amağ tato vu sa lo. Log Mehö sën vong sa meseyam lo nelok vu sa.”²⁹ Su nevu sa besengo ti nado rë. In sa nehevong ngaa sën ahë neving lo yoh vu buk pin.”

³⁰ Nër nebë sënë lob alam ngahisekë ayoj ya timu vu yi.

Yesu Nër Bë Gagek Anon Rëk Gevong Behil Medo Malad-Tumsën

³¹ Lob Yesu nër vu alam Yuda sën ayoj neya timu vu yi ggovek lo bë, “Bë ham medo dok sa gagek, og ham rëk natu sa alam yönon,³² beham rëk jak gagek anon ni, lob gagek anon saga rëk geğo ham vër.”

³³ Lok denër yah vu yi bë, “Abraham yi mewis he, om he su nado lok mehö ngwë nema benehevong huk qarabus vu yi rë! Rëk nebë va sën genër bë hong gagek rëk geğo he vër-ë?”

³⁴ Lok mëm Yesu tatekin yi gagek vu sir bë, “Sa nanër vu ham yönon rot nabë: Alam pin sën denevong ngaa nipaya lo, og denedo lok ngaa nipaya, bengaa nipaya negin sir.”³⁵ Alam sën denedo lok mehö ngwë nema menegin sir lo, og su rëk demedo degwata geving yi rë. Gağ yi yö nalu

og mēm rēk medo dok yi beggang degwata geving yi. ³⁶ Om Nalu bē geḱo ham vēr in ngaa nipaya, og rēk geḱo ham vēr yōnon, beham medo nivesa anon. ³⁷ Seraḱ ni bē Abraham yi mewis ham! Rēk sa gāgek su nedo loḱ ham ayomin rē, om sēn ham bē ngis sa mesa nadiik. ³⁸ Sa nanēr gāgek raḱ ngaa sēn Amaḱ tato vu sa ggovek lo, rēk ham nesepa loḱ ngaa sēn ham amamin netato vu ham lo!”

Yesu Nēr Alam Yuda Bē Satan Nalu Sir

³⁹ Lom denēr yah bē, “He degwa vu Abraham!” Rēk Yesu nēr vu sir bē, “Bē ham degwa vu Abraham yōnon, og ham rēk gwevong ngaa nabē sēn Abraham nevong lo. ⁴⁰ Senēr gāgek anon pin sēn sa hangō vu Anutu lo vu ham, lom ham bē ngis sa mesa nadiik, rēk Abraham su vong nebē sēnē rē. ⁴¹ Gaḱ ham ngo nesepa loḱ amamin vaha!” Loḱ denēr yah bē, “He atamin su deḱo he duum rē! He amamin Anutu timu.”

⁴² Rēk Yesu nēr yah bē, “Bē ham amamin Anutu yōnon, og rēk ham ahēmin geving sa, in sa nado ving Anutu besēn seyam. Sa su yam yoh vu sengo kwag rē, gaḱ Anutu vong sa meseyam. ⁴³ Ma nebē va sēn ham su raḱ sa gāgek degwa ni rē-ē? Sēnē degwa nebē ham ayomin nilēlin sa gāgek. ⁴⁴ Ham amamin Satan genalu ham, om ham nimin wēek pangsēn bē ham sepa dok amamin kwa. Vu muginsēn yi mehō begō degwa menesis alam medenediik. Rot begwēbeng. Gesu nesepa loḱ gāgek anon rē, in gāgek anon su neggēp vu yi rē. Bē nanēr gāgek ti, og rēk nanēr gāgek kuungsēn, in yō yi ngaa nebē saga. Yi mehō gāgek kuungsēn, lob gāgek kuungsēn ala los degwa yi. ⁴⁵ Gaḱ saḱ

nanër gagek anon mu, om sën ham su nevang ving sa rë. ⁴⁶ Ham ti tena yoh vu bë rëk natök vu ngaa nipaya ti gegëp vu sa? Ma! Sa nanër gagek anon mu, rëk nebë va sën ham su nevang ving rë-ë? ⁴⁷ Anutu nalu lo, og denebë nengaj vu Anutu yi gagek. Gaḵ su Anutu nalu ham rë, om sën ham su nebë nengamin vu yi gagek rë.”

Gagek Raḵ Yesu Lu Abraham

⁴⁸ Lob alam Yuda denër yah vu yi bë, “He raḵ nim bë hong Samaria* ti, rëk memö nipaya ti gwang ya ayom. Sagaḵ yönon!” ⁴⁹ Rëk Yesu nër yah bë, “Su memö nipaya gwang yam sayog rë. Gaḵ sa nehako Amaḡ raḵ, rëk ham nedahun sa. ⁵⁰ Sa su nehevongin bë gaḵo arëḡ jaḵ rë. Gaḵ Mehöti nedo beyö rëk kwa bo meseggi sä gagek begeḵo sarëḡ jaḵ. ⁵¹ Sa nanër vu ham yönon rot nabë: Bë mehöti sepa doḵ sa gagek, og su rëk mala nama na verök yi rë.”

⁵² Lob alam Yuda denër bë, “Gwëbeng he raḵ ni ggovek ya bë memö nipaya ti gwang ya ayom menelok vu hong. Abraham diik ggovek, galam-denenër-gagek-rangahsën dediik bemaya, loḵ genër bë, ‘Bë mehöti sepa doḵ sa gagek, og su rëk mala nama na verök yi rë.’ ⁵³ In gekuung bë kwesuu hil dobahë Abraham sën diik wirek lo? Gekwesuu alam-denenër-gagek-rangahsën sën dediik wirek lo ving-a? Log bë gweḵo hong jaḵ megenatu re?”

⁵⁴ Lob Yesu nër yah bë, “Bë sengo gaḵo arëḡ jaḵ, og serëḵ natu ngaa meris. Rëk Amaḡ neḵo sarëḡ raḵ, Mehö sën ham nër bë ham amamin yi lo. ⁵⁵ Rëk ma geham su raḵ ni rë. Gaḵ sa, og serak

ni. Bë sa nanër nabë sa dugin yi, og rëk sa mehö gagek kuungsën nabë ham. Rëk serak ni ggovek ya besa nesepa lok yi gagek nivesa rot. ⁵⁶ Ham dobahë Abraham sën kwa vesa anon rot in bë gelë sa huk sënë, lob lë ggovek ya, lob ayo nivesa rot.”

⁵⁷ Lob alam Yuda denër bë, “Su hong ta mehödahis luu menemadluho rë geyö nahën, log mak gelë Abraham-a?” ⁵⁸ Rëk Yesu nër yah vu sir bë, “Sa nanër vu ham yönon rot nabë: Vu muginsën gAbraham su nedo rë, vu buk saga sa nado.” ⁵⁹ Dengo gagek saga lom deko gelöng rak in bë detengwa yi menadiik, rëk Yesu vun yi lok alam ggëp dub ayo, beto meyah dobnë.

9

Gagek Rak Mehö Mala Kenod

¹ Yesu tetuu aggata meya, lok tok rak mehö mala kenod ti. Yik yö mala kenod lok buk sën ata ko yi lo. ² Lob Yesu yi hur maluh delok tepëk in yi bë, “Tatovaha! Re vöng ngaa nipaya lom sën ata ko yi to los mala kenod-a? Degwa neggëp vu mehö sënë yö yi ngaa nipaya, ma vu ama lu ata hir ngaa nipaya?”

³ Lob Yesu nër yah vu sir bë, “Degwa su neggëp vu mehö sënë yi ngaa nipaya ma, vu ama lu ata hir ngaa nipaya rë! Gağ ngaa sënë yö rak yi in bë Anutu yi niwëek natök nam rangah. ⁴ Gwëbeng hes yö nahën netum, gehil gevong Mehö sën vöng sa meseyam lo yi huk. In rëk buk dok in hil, lob mehöti su yoh vu bë rëk gevong huk rë. ⁵ Buk sën sa nado dob agi, og setu dob sënë yi Rangah.”

⁶ Yesu nêr nebê sênê log pesuv nyê kos lok dob, log sarömin los, gejegwi lok mehö mala kenod mala gahis, ⁷ log nêr vu yi bê, “Gena gejipek duk ngaggee Siloam!” (Arê sênê degwa nebê ‘Vongya’). Lom ya meripek luk, lob mala tum, log yom.

⁸ Lob yi alam beggangnê ving alam sên denelê yi wirek lok buk sên neketag monê lu ngaa vu alam lo delê medelok tepêk bê, “Mağ yik mehö sên medo neketag alam in monê lu ngaa wirek lo sênê?” ⁹ Lom la deyogek bê, “Ëë-ë! Yik mehö lo sênê!” Log la denenêr bê, “Oo sagağ mehö ngwê, rêk ni nebê mehö saga!” Rêk mehö sênê yi yô nêr rak avi bê, “Yik sa lo sênê!”

¹⁰ Lom delok tepêk yah vu yi bê, “Rêk malam nivesa rak nebê va?” ¹¹ Lok nêr yah bê, “Mehö sên denenêr arê nebê Yesu lo sarömin dob ving nyê kos gejegwi lok sa malag, log nêr vu sa bê, ‘Gena gejipek duk ngaggee Siloam!’ Lom seya meripek luk, lob sa malag nivesa rak besa halê nyêg.” ¹² Lob denêr vu yi bê, “Mehö saga nedo tena?” Rêk nêr yah bê, “Sa dugin!”

¹³ Lob deko mehö sên mala kenod wirek lo, bedeya vu alam Parisai*. ¹⁴ In Yesu sarömin dob los nyê kos sênê betatekin mehö sênê mala lok Buk-sewahsên-yi* ti. ¹⁵ Lom mêm Parisai* delok tepêk in mehö saga ggökin bê, “Malam nivesa rak nebê va?” Lok nêr yah vu sir bê, “Mehö saga jegwi dob rumengsên lok sa malag, log seripek, lob sa malag tum.” ¹⁶ Lob Parisai* la denêr bê, “Mehö saga keyêh horek Buk-sewahsên-yi*, om mağ Anutu su vong yi yam rê.” Rêk la denêr bê, “Bê mehö nipaya ti, og su yoh vu bê rêk gevong ngaa böp nabê sênê

rë!” Lob devasuh sir ya yu luu.

¹⁷ Lom denër yah vu mehö mala kenod bë, “Mehö sën vong malam nivesa rak lo, rëk genanër yi nabë va?” Lok nër yah bë, “Yi mehö-nenër-gägek-rangahsën ti!”

¹⁸ Wirek mehö sënë mala kenod, rëk gwëbeng mala netum, rëk alam Yuda su devong ving sënë rë. ¹⁹ Lob detahi mehö mala kenod sënë ama lu ata yam, bedelok tepëk in luho bë, “Mağ melu nalumin sënë sën melu nër bë ata ko yi to los mala kenod lo? Rëk nebë va sën gwëbeng nelë nyëg-ë?”

²⁰ Lom ama lu ata denër yah bë, “Alu arak ni bë alu nalumin sënë, balu arak ni bë ata ko yi to los mala kenod. ²¹ Rëk alu su arak ni bë mala netum nebë va rë! Galu dugin mehö sën tatekin mala lo. Om ham ngo dok tepëk vu yi rë. Yi böp rak ggovek ya, om yö nanër yi gägek!” ²² Ama lu ata deggöneng in alam Yuda lom denër nebë sënë. In alam Yuda hir ggev denër gägek venuh bë: Bë mehöti nanër Yesu nabë yi Mesia, og rëk degetii yi na in dub-supinsën-yi. ²³ Yik rak degwa sënë sën ama lu ata denër bë, “Yi böp rak ggovek ya, om ham ngo dok tepëk vu yi.”

²⁴ Lob detahi mehö sën mala kenod lo beron ngwë ggökin bedenër vu yi bë, “Genanër gägek sënë gëp Anutu mala nabë genenër yönon! In he og he rak ni bë yi mehö nipaya.”

²⁵ Lob nër yah vu sir bë, “Mağ yi mehö nipaya ma ma? Sa dugin. Gak yik serak ngaa timu ni. Wirek sa malag kenod, rëk gwëbeng sa malag netum.”

²⁶ Lok delok tepëk yah bë, “Vong nebë va vu hong-a? Tatekin malam nebë va?” ²⁷ Rëk nër yah

vu sir bë, “Senër vu ham ggovek, ma ham su ngo rë? Ma nebë va sën ham bë gwengo nah gökin-ë? Maḥ ham bë natu yi hur maluh geving-a?”

²⁸ Lom deggoo yi medenër bë, “Yik yi hur maluh hong saga! Gaḥ he, og Moses yi hur maluh he! ²⁹ He raḥ ni ggovek ya bë Anutu vengwëng ving Moses, gaḥ maḥ mehõ saga yam vu tena? He duḡin yi degwa.”

³⁰ Lom mehõ sënë nër yah vu sir bë, “Alam-e! Ngaa sënë yõ agga ti! Ham su raḥ degwa ni rë, rëḥ vong besa malaḡ netum! ³¹ Hil araḥ ni bë Anutu su nengo alam nijpaya hir gaḡek rë, gaḥ bë mehõti geḡo Anutu arë jaḥ los sepa doḡ yi gaḡek lo, og mëm Anutu rëḥ gengo aye. ³² Vu buk muginsën sën Anutu tung yaḡek los dob lo rot beyam tōḡ gwëbeng, og su denër bë mehõti ata ḡo yi to los mala ḡenod rëḥ mehõ ngwë tateḡin mala rë. ³³ Bë Anutu su gevong mehõ sënë nam rë, og su yoh vu bë rëḥ gevong ngaa nabë sënë rë.” ³⁴ Rëḥ denër yah vu yi bë, “Atam avëh nipaya meḡo hong los ngaa nipaya, lob ḡerig los ngaa nipaya, loḡ bë ḡetateḡin gaḡek vu he?” Denër bë sënë gedetii vu dub ayo meto meyah dobnë.

Yesu Nër Gaḡek Peggirinsën Raḥ Alam Malaj Ḳenod

³⁵ Yesu ngo bë deruuk mehõ sënë, lob sero menër vu bë, “Ayom neya timu vu Mehõnon Nalu, ma ma?” ³⁶ Loḡ nër yah bë, “O mehõ böp, Mehõnon Nalu sënëḡ re? Genanër tato vu sa rë, loḡ mëm sëḡ ayog na timu vu yi.” ³⁷ Lom Yesu nër vu yi bë, “Gelë yi ggovek ya, mehõ sënë sën gwëbeng yik nevengwëng ving hong-ë!”

³⁸ Lob mehö sënë nër bë, “Mehöböp, sayog neyök timu vu hong!” Log yun lus vu Yesu.

³⁹ Lob Yesu nër bë, “Seyam dob sënë in mehönon hir gagek natök rangah. Alam malaj kenod rëk malaj natum, galam sën denekuung bë malaj netum lo, og malaj kenod dok.” ⁴⁰ Lob Parisai* la denedo medengo yi gagek sënë, lob delok tepëk vu yi bë, “Mağ he malamin kenod ving-a?” ⁴¹ Rëk Yesu nër yah vu sir bë, “Bë ham malamin kenod, og ham ngaa nipaya su rëk gëp vu ham rë. Rëk ham nenër bë ham malamin netum, om ham ngaa nipaya nahën neggëp vu ham!”

10

Yesu Nër Gagek Peggirinsën Rak Tete-sipsip-yi

¹ “Sa nanër vu ham yönon rot nabë mehöti sën su neyoh ya sipsip hir tete avi rë genepesöng ggök tete yu meneluk ya lo, og yi mehö-hodek-ata los begö-yi. ² Gağ mehö sën neyoh ya tete avi lo, og sipsip alaj yi. ³ Mehö sën negin tete avi lo, og netahinin tete avi in bë sipsip alaj dok na geço sir. Nelem yi sipsip lo arëj ti ti, geyi sipsip denengo aye medeneyam beneko sir to deneya dobnë. ⁴ Neço yi sipsip meto deneya dobnë ggovek, log nemugin geyi sipsip lo denetamuin yi, in denerak aye ni. ⁵ Su rëk desepa mehö ngwë rë. Gağ rëk debeya in mehö ngwë in su derak ayej ni rë.” ⁶ Yesu nër gagek peggirinsën sënë vu sir, rëk su derak degwa ni rë.

Yesu Tu Sipsip Alaj

⁷ Nebë saga lom Yesu nër yah ggökin bë, “Sa nanër vu ham yönon rot nabë sengo ti tu sipsip hir tete avi. ⁸ Alam pin sën demugin meyam denër bë

Anutu vong sir yam lo, og sir alam-hodek-ata los begö-yi. Rêk sipsip su denço ayej rê. ⁹ Gaḵ sengo ti tu tete avi. Bê mehöti nam vu sa in bê doḵ na tete ayo, og rêk medo nivesa, lob doḵ na tete ayo gegeto mena mega nos benah genom noh vu buk pin.

¹⁰ Mehö-hodek-ata su neyam in ngaa ngwë rê. Gaḵ neyam in bê godek sipsip gengis sir nadiik megevong rii jaḵ sir. Gaḵ sa, og seyam in bê demedo malaj-tumsën medemedo los kwaj vesa.

¹¹ Sipsip alaj nivesa sa. Sipsip alaj nivesa, og nediik in doḵ vu yi sipsip lo. Gaḵ hur sën denebago yi lo, og su neḡin sipsip nivesa rê. ¹² In su sipsip alaj yi soḡek rê, om nelë bê anöö bemën neyam, og nevu sipsip geneveya meneya, ganöö bemën negga sipsip genetii sir ya denepalët loḵ. ¹³ In mehö sënë nevonḡ huk in bagosën mu gesu kwa nevo sipsip lo rê.

¹⁴ Gaḵ sa, og sa sipsip alaj nivesa. Sa naraḵ sa sipsip lo nij, gesa sipsip lo deneraḵ sa niḡ, ¹⁵ nebë sën Amaḡ raḵ sa niḡ geseraḵ Amaḡ ni. Om sa nadiik in sedoḵ vu sipsip lo. ¹⁶ Log sa sipsip vahi denedo ving, rêḵ su denedo dob Yudea sënë rê. Om sëḵ gaḵo sir saga geving lom degengo sayeḡ medesëpa doḵ. Lob rêḵ sipsip pin denatu yu timu, galaj timu. ¹⁷ Amaḡ ahë neving sa in sëḵ nadiik in sir. Sëḵ nadiik gesëḵ vesag doḵ nah gökin. ¹⁸ Nabë sa su ngoḡekin nabë sa nadiik rê, og mehöti su yoh vu bê rêḵ ngis sa rê. Gaḵ sengo yoḡekin bê sëḵ nadiik. Sa niḡ wëëḵ yoh vu bê sa nadiik, gesa niḡ wëëḵ yoh vu bê sëḵ vesag doḵ nah gökin. Gageḵ sënë rêḵ anon jaḵ noh vu sën Amaḡ nër vu sa lo.”

¹⁹ Alam Yuda denço gaḡek sënë lob devasuh sir

ya yu luu ggökin. ²⁰ Balam ngahisekë denenër bē, “Memö nipaya gwang ya yi, om sēn nenēr gagek jeggin jeggin. Ma nebē va sēn ham nebē nengamin vu yi gagek-ē?” ²¹ Gela denenēr bē, “Nabē memö nipaya nevong yi, og su rēk nanēr gagek nabē sēnē rē! Bē memö nipaya, og su yoh vu bē gevong bemehö mala kenod sēnē nivesa jak rē!”

Alam Yuda Desis Begö Rak Avij Vu Yesu

²² Nelok buk-ayöong-yi og kwaj nevo buk sēn dejom rak dub-vabuung-böp vu Yerusalem wirek lo bedenegga nos böp neyoh vu ta pin. ²³ Nebē saga lob Yesu vare neggök dub nenga-gelusēn sēn denenēr bē Solomon yi yi lo, ²⁴ lob alam Yuda ya denare tetup yi, gedelok tepēk vu yi bē, “Rēk medo gwevong behe ayomin ketul dok noh vu buk va la? Bē hong Kerisi*, og genanēr rangah vu he.”

²⁵ Lob Yesu nēr yah vu sir bē, “Senēr vu ham ggovek ya, rēk ham su nevong ving rē. Huk pin sēn sa nehevong rak Amag niwēek lo, og saga netato sa rangah. ²⁶ Ham su ayomin neyam timu vu sa rē, in su sa sipsip ham rē. ²⁷ Sa sipsip lo, og denengo sayeg, gesa narak nij, gedenetamuin sa. ²⁸ Gesēk gevong bedemedo malaj-tumsēn degwata los degwata gesu rēk malaj nama rē. Gemehöti su yoh vu bē rēk geko sir vēr in sa nemağ rē. ²⁹ Amag vong sir vu sa, log Amag niwēek rot bekesuu ngaa pin, om mehöti su yoh vu bē rēk geko sir vēr in nema rē. ³⁰ In alu Amag og yik aluu timu.”

³¹ Lom alam Yuda dejom gelong rak in bē de-tengwa yi menadiik. ³² Lok Yesu nēr vu sir bē, “Sa tato Amag yi huk nivesa vesa ngahisekë vu ham,

rëk ham kwamin nevo sa huk ti tena besën ham bë ngis sa jak gelöng-ë?”

³³ Loḵ alam Yuda denër yah vu yi bë, “He su kwamin vo huk nivesa ti behe bë angis hong jak gelöng rë! Gaḵ genenër gägek jeggjin jeggjin. Hong mehö dob yi mu, rëk genër hong bë hong Anutu.

³⁴ Lom Yesu nër yah vu sir bë, “Maḵ gägek neggëp loḵ horek sën Anutu vo vu ham lo bë, ‘Senër ham bë ham anutu’ ma ma? ³⁵ Anutu nër alam sën vong yi gägek ya vu sir wirek lo bë sir anutu, om hil su ayoh vu bë mehoo Anutu yi gägek sënë rë. ³⁶ Rëk ham nër vu Mehö sën Ama ggooin raḵ bevong yam dob lo bë nenër gägek jeggjin jeggjin in nër bë Anutu nalu yi! ³⁷ Nabë sa su nehevong Amaḡ yi huk rë, og mëm ham su ayomin nam timu vu sa beyiḵ ggovek. ³⁸ Rëk mu sa nehevong yi huk, om nabë ham su ayomin nam timu vu sa rë, og ham gwelë huk sën sa nehevong-ë lo, lob ham jak ni nabë Amaḡ nedo loḵ sa, gesa nado loḵ yi.”

³⁹ Lob devong beron ngwë in bë degeḵo na ḵarabus, rëk ma geruu sir geto meya. ⁴⁰ Bemëm yah meya vaseḵ bël Yordan beyah töḵ ya nyëḡ sën Jon neripek alam loḵ nyëdahis lo, benedo nyëḡ sagu. ⁴¹ Lob alam ngahiseḵë deyam vu yi bedenër bë, “Mehö-neripek-alam Jon su vong ngaa böp rë, gaḵ gägek pin sën nenër raḵ mehö aḡi, sën anon raḵ.” ⁴² Lob sir ngahiseḵë ayoj neya timu vu Yesu vu sagu.

11

Lasarus Diik

¹ Mehöti arë nebë Lasarus nedo Betania lob nirak meneggëp. Betania sën Maria luho ari Marta hir nyëg lo. ² Lob Maria sën keseh ngaa reggu nivesa rak Yesu vaha gerevu rak yu viis lo sën maluhnö Lasarus nirak. ³ Nebë saga, lob avëhnö luho devong gagek ya vu Yesu bë, “Mehöböp, mehö sën ahëm neving rot lo, nirak!” ⁴ Yesu ngo bë nirak rëk nër bë, “Nirak, rëk mu niraksën saga su rëk gevong menadiik rë! Gaḱ nirak in bë tato Anutu niwëëk nam rangah bAnutu Nalu niwëëk natok nam rangah geving.”

⁵ Yesu ahë ving Marta lööho ari Maria lu maluhnö Lasarus rot. ⁶ Rëk ngo bë Lasarus nirak lob nedo buk luu ving vu nyëg sën nedo lo, ⁷ lok nër vu yi hur maluh bë, “Hil anah mana distrik Yudea.”

⁸ Lom yi hur maluh denër vu yi bë, “Tatovaha! Alam Yuda nahën denevong in bë detengwa hong jak gelong, log bë genah megena gökin-a?”

⁹ Lom Yesu nër yah bë, “Hes mala nemadluho-mevidek-luu neggëp yoh vu buk pin, lob bë mehöti na jak rangah, og su rëk talek rë, in nelë nyëg. ¹⁰ Ma bë mehöti na dok buk, og rëk talek in nyëg malakenu.”

¹¹ Nër nebë sënë ggovek, lok nër vu sir ggökin bë, “Hil mehö Lasarus neggëp yiing rëk sëk na megee vu yi.” ¹² Lob yi hur maluh denër bë, “Mehöböp, nabë neggëp yiing, og rëk nivesa jak nah pevis!” ¹³ In dekuung bë neggëp yiing mu, gaḱ mu Yesu nër bë Lasarus diik.

¹⁴ Lom mëm Yesu tatekin vu sir bë, “Lasarus diik! ¹⁵ Lob sa kwag vesa in ham in sa su nado ving

yi vu buk saga rë. Nebë saga om ham rëk ayomin nam timu vu sa, om hil ana vu yi.”

¹⁶ Lom Tomas sën denenër yi nebë Pepid lo, nër vu hur maluh vahi bë, “Maam ham na behil ana, gedengis hil behil nadiik geving yi.”

Mehönon Dekedi Jak Nah Vu Bedub Bedemedo Malaj-Tumsën Degwa Yesu

¹⁷ Log mëm Yesu ya beya verup, lob denër vu bë Lasarus ya neggëp bedub yoh vu buk lubeluu ggovek. ¹⁸ Lob Betania neggëp dus vu Yerusalem (ading yoh vu kilomita löö). ¹⁹ Lob alam Yuda ngahi vu Yerusalem bedeyam vu Marta luho Maria in bë degevonng beluho ayoj nivesa jak doḱ buk sën luho maluhnöj diik lo. ²⁰ Nebë saga lom Marta ngo Yesu bengö bë neyam, lob ya nebuu aggata. GeMaria nedo beggang.

²¹ Lob Marta nër vu Yesu bë, “Mehöböp, bë gemedo sënë, og sa maluhnög su rëk nadiik rë. ²² Rëk serak ni, bë gekwetaḱ ngaa ti vu Anutu og rëk bo vu hong.”

²³ Lok Yesu nër yah vu yi bë, “Maluhnöm rëk kedi jak nah!” ²⁴ Rëk Marta nër yah vu bë, “Serak ni bë rëk kedi jak nah vu Buk-tamusën, sën alam pin rëk dekedi jak nah lo.” ²⁵ Rëk Yesu nër bë, “Mehönon dekedi jak nah los demedo malaj-tumsën degwa sa. Mehöti sën ayo nam timu vu sa lo, nabë nadiik, og rëk medo mala-tumsën. ²⁶ Galam sën denedo malaj vesa gayoj neyam timu vu sa lo, su rëk denadiik bemalaj nama na veröḱ yi rë. Gaḱ rëk demedo malaj-tumsën degwata los degwata. Gevonng ving gägek sënë ma ma?”

²⁷ Lob Marta nër yah vu Yesu bë, “Ēë-ë Mehöböp! Sa hevong ving hong ggovek ya bë Mesia hong! Anutu Nalu hong! Mehö sën Anutu nër wirek bë rëk duk nam dob lo.”

Yesu Su

²⁸ Marta nër bë sënë, log yah tahi ari Maria. Log ya patereng vu yi loḵ beggang ayo bë, “Tatovaha verup nedo betahi hong.” ²⁹ Maria ngo lob kedi rak pevis meya vu Yesu. ³⁰ Yesu su verup beggang rë, geyö nahën nedo nyëg len ti sën Marta ya metoḵ vu yi loḵ lo. ³¹ Lom alam Yuda sën denedo ving Maria ggëp beggang ayo lo, delë bë kedi rak pevis meya dobnë, lob detamuin yi, in dekuung bë neya in bë ngu jak bedub avi.

³² Loḵ Maria toḵ ya nyëg sën Yesu nedo lo belë yi, lob petev meneggëp loḵ vaha genër vu yi bë, “Mehöböp, bë gemedo sënë, og sa maluhnög su rëk nadiik rë!” ³³ Yesu lë bë nesu, gelë alam Yuda deyam ving yi, medenesu ving. Lob kwa paya gayo maggin rot lom loḵ tepëḵ bë, “Ham bë meneggëp tena?” ³⁴ Loḵ denër bë, “Mehöböp, genam rëḵ gwelë!” ³⁵ Lob Yesu su.

³⁶ Lob alam Yuda delë medenër bë, “Ham gwelë! Ahë neving mehö sënë rot!” ³⁷ Rëḵ la denenër bë, “Mehö sënë vong bemehö mala kenod mala nivesa rak, om bë berup og maḵ yoh vu bë rëḵ gevong beyi mehö sënë medo vesa geving gesu rëḵ nadiik rë, ma su yoh vu rë?”

Yesu Nër BeLasarus Vesa Loḵ Yah

³⁸ Yesu ayo maggin rot beya meto bedub. Bedub saga yik waak ti gedepëka gelöng böpata ti ggërin avi. ³⁹ Lob Yesu nër bë, “Ham kwehe gelöng saga

na!” Lok mehö sën diik lo avëhnö Marta nër bë, “Mehöböp! Diik mebuk lubeluu ya ggovek benivë rak!” ⁴⁰ Rëk Yesu nër yah vu yi bë, “Senër vu hong gwëbeng lo bë, nabë gwevong geving, og rëk gwelë Anutu niwëek!”

⁴¹ Lob mëm dekehe gelöng ya, log Yesu vër mala rak ya yagek genër bë, “O Amag! Sa ketag vu hong begengo sa jom-raksën ggovek ya. ⁴² Seraq ni bë genengo sa jom-raksën yoh vu buk, rëk sa kwag nevo alam sën denare agi, gesa nanër sënë in bë dejak ni nabë gevong sa yam.”

⁴³ Nër bë sënë log tahi niwëek bë, “Lasarus! Gweto genam dob!” ⁴⁴ Lob mehö diiksën Lasarus tur to meyam los tob sën debom yi lok lo. Devevir yi lok tob ggëp vaha beya metok bagë, gengwë ggërin mala. Lob Yesu nër vu sir bë, “Ham gwepuh tob vër in yi!”

Alam Devengwëng Rak Yesu Medenër Bë Dengis Menadiik

(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lk 22:1-2)

⁴⁵ Alam Yuda ngahisekë sën deyam vu Maria lo, delë ngaa sën Yesu vong, lob ayoj ya timu vu yi. ⁴⁶ Rëk sir la yah denër ngaa sën Yesu vong agi rangah vu alam Parisai*.

⁴⁷ Lob alam-deneko-seriveng hir ggev losho Parisai* desupin sir ving Kaunsor medenër bë, “Hil rëk gevong nabë tena? In mehö sënë nevong ngaa böp böp ngahisekë. ⁴⁸ Bë hil agöneng in yi gegevong nabë sënë rot, og rëk alam pin ayoj na timu vu yi. Lob alam Rom rëk nam dekevoh hil hed dub-vabuung-böp los alam pin.”

⁴⁹ Loḵ hir mehöti arë nebë Kayapas nedo. Tu alam-deneḵo-seriveng hir ggev böp loḵ ta saga, lob nër vu sir bë, “Ham su neraḵ nḡaa ti ni rë. ⁵⁰ Om sën ham su kwamin töḵ raḵ bë: Nabë mehö timu nadiiḵ doḵ nah alam pin bej, og mëm nivesa rë. In mëm alam pin su malaj nama.” ⁵¹ Rëḵ su nër sënë yoh vu yö kwa rë. Gaḵ tu alam-deneḵo-seriveng hir ggev böp loḵ ta ti saga, om yik netu mehö-nenër-ranḡahsën ti ving menër ḡageḵ rangah raḵ sën Yesu rëḵ nadiiḵ doḵ nah alam Yuda bej lo. ⁵² Rëḵ mu su rëḵ nadiiḵ in alam Yuda mu rë, gaḵ rëḵ nadiiḵ in ngupin Anutu nalu lo pin sën denedo ya ya, bedenatu degwa timu.

⁵³ Lob deḵoo ḡageḵ venuh loḵ buk sënë bë dengis yi menadiiḵ. ⁵⁴ Lom Yesu su vare neyoh rangah loḵ alam Yuda malaj ḡḡökin rë, gaḵ tah meya begḡang-bu ti arë nebë Epraim, sën negḡep dus vu nyëḡ-yumeris. Belosho yi hur maluh ya denedo sagu.

⁵⁵ Lob alam Yuda hir Buk-ḡḡöksën-yi* dus raḵ, lob alam nḡahiseḵë vu nyëḡ pin deraḵ medeya Yerusalem in bë desemu sir in dega nos-ḡḡöksën-yi. ⁵⁶ Gedenesero Yesu. Denare dub-vabuung-böp yi ḵatum ayo, gedenenër vu sir bë, “Ham kwamin nevo nebë va? Mak Yesu su rëḵ nam gelë buk vabuung sënë rë?” ⁵⁷ Galam-deneḵo-seriveng hir ggev loḵo alam Parisai* denër ḡḡoveḵ bë, “Bë mehöti raḵ ni bë nedo bë tena, og nanër tato vu he, mehe najom yi ahon.”

12

*Maria Keseh Nḡaa Reggu Nivesa Raḵ Yesu Vaha
(Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)*

¹ Yesu ya metok ya Betania sën nër bemehö diiksën Lasarus kedi rak vu bedub lo, gebuk nemadvahi-videk-ti nahën neggëp in bë mëm degelë Buk-ggöksën-yi*. ² Lom devong nos böp vu Yesu vu nyëg sënë, lob Marta neruu nos geLasarus losho vatëvek medo denegga nos ving Yesu. ³ Lob Maria ko ngaa reggu nivesa buayo böp ti yam. Alam Yuda denerikin ngaa reggu nivesa saga rak heljeng. Arë nebë nart beyi monë böpata rot. Lom Maria rikin rak Yesu vaha, gerevu rak yu viis, lob ngaa reggu nivesa saga reggu ya tagwavek lok beggang ayo pin. ⁴ Rëk yi hur maluh ti arë nebë Yudas Iskariot, mehö sën rëk nanër Yesu rangah vu alam-begö-yi lo, nër bë, ⁵ “Hil su bë gevong balam debago ngaa reggu nivesa sënë jak K300 in hil adok vu alam-kupek-masën jak-a?” ⁶ Rëk su kwa vo alam-kupek-masën lo yonon benër rë. Gak mehö-hodek-ata! In negin Yesu losho yi hur maluh lo hir jej-monë-yi, lom neggodek monë sën denetung lok lo.

⁷ Rëk Yesu nër bë, “Ham naköök! Genevong tahutahu rak sa buk sën dedev sa na lo. ⁸ Alam-kupek-masën rëk demedo geving ham gesu rëk nama na rë, gak sak su rëk medo geving ham hus ading rë!”

Alam-deneko-seriveng Devengweng Rak Bë Dengis Lasarus Nadiik

⁹ Lob alam Yuda ngahisekë derak ni bë Yesu nedo Betania lom deyam vu yi. Rëk su deyam in bë degelë Yesu yö ti rë, gak deyam in bë degelë Lasarus sën Yesu nër bekedi rak vu bedub lo geving. ¹⁰ Lom alam-deneko-seriveng hir ggev

dejoo gagek revuh ti bë dengis Lasarus nadiik geving. ¹¹ In alam Yuda ngahisekë kwaj nevo Lasarus bayoj ya timu vu Yesu gedevuu alam-deneko-seriveng ya.

*Yesu Lok Ya Yerusalem Nebë Mehö-los-bengö
(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Lk 19:28-40)*

¹² Alam ngahisekë yam denedo ggovek ya in bë dega nos böp ggöksën-yi, lok heng to lom dengo Yesu bengö bë vongin berup Yerusalem. ¹³ Lom deko kapah meya denebuu yi vu aggata, lob depisek in yi bë:

“Hosana!

Anutu gevong semusemu vu Mehö sën neyam los
Mehöböp niwëek lo!

Alam Israel hir mehö-los-bengö!”

¹⁴ Lob Yesu tok vu dogi merak nedo. Yoh vu sën Anutu-yi-kapiya nër lo bë:

¹⁵ “Alam Sion*-e! Ham su göneng in ham rë!

Ham gwelë rë!

Ham mehö-los-bengö neyök vu ham.

Nedo rak dogi nalu meneyök!”

¹⁶ Vu muginsën yi hur maluh su derak ngaa sënë degwa ni rë, rëk nahub geYesu kedi rak garë böp rak ggovek, lok mëm kwaj vo yah gagek sën neggëp lok Anutu-yi-kapiya lo, lom derak ni bë anon rak yoh vu.

¹⁷ Lob alam ngahisekë sën denare ving Yesu genër beLasarus kedi rak betah yi in waak geto meyom lo, denër bengö ya meya. ¹⁸ Lob alam pin ya denebuu yi lok aggata, in dengo bengö bë vong ngaa böp sënë. ¹⁹ Lob Parisai* yah denër vu sir bë,

“Kë! Ham lë! Hil hed gagek su rëk anon jak rë, in alam pin yah detamuin yi.”

Alam Grik La Bë Degelë Yesu*

²⁰ Log alam ngahi derak medeya Yerusalem loḵ buk vabuung sënë in bë degeḵo Anutu arë jak gedega nos Buk-ggöksën-yi*. Balam Grik* la deya ving, ²¹ lob deya vu Pilip sën yi nyëg Betsaida vu distrik Galilea lo bedeloḵ tepëḵ vu yi bë, “Mehö böp, he bë galë Yesu.” ²² Lob Pilip ya menër vu Andreas, lob Andreas luho Pilip ya denër vu Yesu.

²³ Loḵ Yesu nër yah vu luho bë, “Buk sën Mehönon Nalu niwëëk los arë böp natöḵ nam rangah lo dus rak. ²⁴ Sa nanër vu ham yönon nabë: Bë hil su gehin saköm gahis ti duk na dob bemengëḵ na rë, og yik saköm gahis timu saga beyö rëk medo. Rëk mu nabë duk na dob bemengëḵ na, og rëk nakip banon ngahiseḵë berup jak. ²⁵ Mehöti bë ahë geving navi vu dob sënë, og rëk anon mala nama. Gaḵ mehöti bë nidëlin navi vu dob sënë, og rëk medo mala-tumsën degwata. ²⁶ Bë mehöti gevingin nabë natu sa hur ti, og sepa doḵ sa vahag. Lob nyëg sën sa medo lo, og sa hur lo rëk demedo nyëg saga geving sa. Mehöti bë natu sa hur ti, og rëk Anutu geḵo yi jak.”

Yesu Nër Bë Rëk Dejekö Yi Jak Këlepeḵo

* **12:20:** Jon kevu bë alam Grik la deyam in bë degelë Yesu. Alam Grik sënë su alam Yuda rë. Rëk mu denḵo Anutu bengö bekwaj vo bë yik Anutu soḵek, lom denesepa loḵ yi horek medenejom rak vu yi. Lob deneya ving alam Yuda, lob sir sënë deya Yerusalem in bë degelë dub-vabuung-böp medenajom jak doḵ. Loḵ tum denḵo Yesu bengö bedeya vu yi in bë degelë. Alam-yu-ngwë pin og su denesepa loḵ Anutu rë, gaḵ yik sir ti ti nebë sënë.

27 “Sayog maggin rot, om sək nanər nabë va? Mağ sək nanər nabë, ‘Amag, gweko sa vər in ngaa sən vongin natok vu sa agi?’ Ma! Sa su rək nanər nabë sənë rë. Gağ seyam sənë in bë sa gağ maggin nabë sənë. 28 Om Amag, getato nim wëek los arëm böp na rangah!” Yesu nër nebë sənë log gagek ti yam vu yagek bë, “Sa tato nig wëek los arëg böp ya rangah vorot, gesək gevong gökin nah!” 29 Loğ alam sən denare dus vu lo, deno lob denər bë, “Vağvek veröp!” Gela denər bë, “Angër ti nër gagek vu yi!”

30 Lom Yesu nër vu sir bë, “Gagek sənagi su yam in bë bo niwëek vu sa rë, gağ yam in ham. 31 Gwëbeng og Anutu joo alam dob sənë hir gagek venuh ggovek ya bë rək bo nyëvewen dok nah vu sir yonon. Log gwëbeng vongin juuk dob ala nipaya sən lo na. 32 Dejekö sa jağ na vavunë, loğ mëm sək getah alam dok mehönnon pin medenam vu sa.”

33 Yesu nër gagek sənë in bë tato nabë rək dengis yi jağ kepeko* menadiik.

34 Loğ alam denər yah vu bë, “He hango gagek nebë sənë loğ horek bë Mesia rək medo degwata los degwata. Rək nebë va sən genër bë dejekö Mehönnon Nalu jağ na kepeko*-ë? Mağ Mehönnon Nalu sakağ re?”

35 Loğ Yesu nër yah vu sir bë, “Yik Rangah rək medo geving ham dus teka geving. Lob ham medo mena jağ Rangah sənë dok buk sən nahën nedo ving ham agi, in malakenu rək gerin ham. Mehöti bë na dok malakenu, og rək dugin nyëg sən neyoh lo. 36 Om ham ayomin na timu vu Rangah sənë dok

buk sën nahën nedo ving ham agi, log mëm ham ngo rëk natu alam dob sënë hir rangah.”

Yesu nër nebë saga ggovek log vuu sir geya mevun yi.

Alam Yuda Ngahisekë Su Devong Ving Yesu Rë

³⁷ Yesu vong ngaa böp ngahisekë medenelë, rëk su ayoj ya timu vu yi rë, ³⁸ lob mehö-nenër-gagek-rangahsën Yesaya yi gagek anon rak nebë sënë. Sën kevu meneggëp nebë:

“Mehöböp, alam tena devong ving alu hed gageka?

Log Mehöböp, re rak nim wëek ni?”

³⁹ Su deyoh vu bë ayoj na timu vu Yesu rë, in gagek ngwë sën Yesaya kevu meneggëp lo anon jak geving. Sën nebë:

⁴⁰ “Anutu kebu malaj, gevong kwaj ma in sir, in bë su rëk degelë ngaa jak malaj los kwaj bo bedejak ni rë, log su deyoh vu bë degërin ayoj nom vu sa, besa gevong nijvesa jak rë. Gerëk nama!”

⁴¹ Yesaya lë Yesu niwëek los vunëk vunëk yagek yi wirek, lom nër gagek saga rak yi. ⁴² Rëk mu alam ngahisekë ayoj ya timu vu yi, geggev la ving. Rëk deneggönengin alam Parisai*, lom su denër rangah rë, in kwaj nevo bë rëk dejuuk sir in dub-supinsëny-i. ⁴³ Om su ahëj ving pangsën bë Anutu geko arëj jak rë. Gak mëm ahëj ving pangsën rot bë mehönon yö degeko arëj jak.

Gagek Rak Sën Yesu Gengo Alam Hir Gagek Degwa

⁴⁴ Lom Yesu tahi ya rangah bë, “Mehöti sën ayo nam timu vu sa lo, og su ayo neyam timu vu sengo ti rë. Gaḱ ayo neya timu vu Mehö sën vong sa meseyam lo ving. ⁴⁵ Gemehöti sën gelë sa lo, og nelë Mehö sën vong sa meseyam lo ving. ⁴⁶ Seluḱ yam dob sënë nebë rangah in bë alam pin sën ayoj nam timu vu sa lo su demedo doḱ malakenu. ⁴⁷ Bë mehöti gengo sa gageḱ rëḱ su gevong banon jaḱ rë, og sa su rëḱ gevong nyëvewen doḱ nah vu yi rë. In sa su yam dob in bë gevong nyëvewen vu mehönon rë gaḱ seyam in bë gaḱo sir nom. ⁴⁸ Mehöti bë geruu demi vu sa gesu gebë nenga vu sa gageḱ rë, og ngaa sën rëḱ seggi yi betateḱin nabë vong paya lo nedo. Yiḱ gageḱ sën sa nanër lo. Rëḱ seggi yi menanër nabë geḱo nyëvewen nipaya doḱ nah vu Buk-tamusën. ⁴⁹ In sa su nehevong gageḱ yoh vu sengo kwagrë. Gaḱ Amag sën vong sa meseyam lo, yö nër gageḱ pin sënë vu sa bë sa gevong los nanër. ⁵⁰ Nër vu sa bë sa nanër yi gageḱ vu ham in ham medo malamin-tumsën degwata, geseraḱ ni bë yi gageḱ saga yönon om sën senër.”

13

Yesu Ripek Yi Hur Maluh Vahaj

¹ Alam Yuda hir Buk-vabuung-ggöksën-yi yö nahën geYesu raḱ ni bë buk dus raḱ ggoveḱ ya bë gevuu dob sënë genah vu Ama. Ahë neving yö yi alam sën denedo dob sënë vu muginsën rot meya verup loḱ buk sën diiḱ lo.

² Medo denegga nos sehuksën loḱ Satan loḱ ya Yudas Iskariot sën Simon nalu lo ayo ggoveḱ ya bë gevong Yesu doḱ na alam Yuda nemaj. ³ Rëḱ

Yesu yö raḵ ni ggovek ya bë Ama lëein ngaa pin loḵ ya nema, berak ni ving bë Anutu vong yi yam, gerək nah mena vu Anutu gökin. ⁴ Lom Yesu kedi raḵ vu tevor mekah yi röpröp ngwë sën neröp ggök vavunë lo ya, log ko taor ti bevëh neggëp balo, ⁵ log keseh bël loḵ ya perë böp ti betung ya, generipek yi hur maluh vahaj, generevu raḵ taor sën vëh neggëp balo lo.

⁶ Lob neripek vahaj meverup loḵ Simon Pita. Lom Pita nër vu yi bë, “Mehöböp, bë gejipek sa vahag-a?”

⁷ Lob Yesu nër yah vu bë, “Gwëbeng og su geraḵ ngaa sën sa nehevong agi ni rë. Gaḵ nahub rëḵ rëḵ gejaḵ ni.”

⁸ Loḵ Pita nër yah vu bë, “Su rëḵ gejipek sa vahag rë! Gaḵ rëḵ nama!” Rëḵ Yesu nër yah vu yi bë, “Bë sa su jipek vaham rë, og alu su rëḵ nemad dok ti in huk rë.” ⁹ Lob Simon Pita nër yah bë, “Om Mehöböp, su gejipek sa vahag mu, gaḵ gejipek sa nemaḡ los sa yuḡ geving!” ¹⁰ Rëḵ Yesu nër bë, “Mehöti sën ripek yi ggovek lo, og yik rëḵ jipek vaha mu gökin, gaḵ anon pin niveseek raḵ ggovek ya, rëḵ mu su ham pin rë.” ¹¹ In Yesu raḵ ni ggovek ya bë mehö saga rëḵ nanër yi rangah vu alam Yuda hir ggev, lom mëm nër bë, “Ham pin su nimin veseek raḵ rë!”

¹² Yesu ripek vahaj ggovek, log röp yi röpröp yah geto nedo. Log nër vu sir bë, “Maḵ ham raḵ ngaa sën sa hevong vu ham-ë ni? ¹³ Ham nenër sa nebë Tatovaha los Mehöböp, lob ham nër yoh vu in sa nebë saga. ¹⁴ Ham Mehöböp los Tatovaha sa, rëḵ seripek ham vahamin. Om ham jipek arimin

lo vahaj geving nabë saga. ¹⁵ In gwëbeng sa tato tahutahu vu ham, om ham gwevong nabë sën sa hevong vu ham-ë. ¹⁶ Sa nanër vu ham yönon rot nabë: Hur ti su kesuu ala rë. Genabë mehöti gevong ngwë geko gägek mena, og ngwë sën ko gägek meneya lo, su kesuu mehö sën vong yi ya lo rë. ¹⁷ Bë ham jak ngaa saga ni, beham gwevong nabë saga, og rëk ham kwamin vesa. ¹⁸ Sa su nanër rak ham pin rë, gak sengo rak alam sën sehoo in sir rak tu sa alam ggovek lo nij. Rëk gägek sën neggëp lok Anutu-yi-kapiya lo anon jak. Gägek sën nër nebë: Mehö sën negga nos ving sa, vër vaha rak in bakë sa. ¹⁹ Gägek sën sa nanër vu ham lo su anon rak rë geyö nahën, rëk sa nanër vu ham namugin in bë nahub rëk natök rangah, lob ham rëk gwevong geving sa nabë yik Mehö lo sënë. ²⁰ Sa nanër vu ham yönon rot nabë: Mehöti bë gevong nivesa vu mehö sën sa gevong nök lo, og mehö saga vong nivesa vu sa nebë saga. Log mehöti bë gevong nivesa vu sa, og vong nivesa vu Mehö sën vong sa meseyam lo ving.”

*Yesu Tato Mehö Sën Bë Rëk Nanër Yi Rangah Lo
(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Lk 22:21-23)*

²¹ Yesu nër nebë saga ggovek, log ayo maggin genër bë, “Sa nanër vu ham yönon nabë ham sënë ti rëk gevong sa dok na alam sën denelë sa paya lo nemaj.” ²² Lom yi hur maluh degët sir meyah meyom in sir dugin mehö sën Yesu nër gägek rak yi lo. ²³ Log hur maluh ti sën Yesu ahë neving yi lo* nedo dus vu Yesu. ²⁴ Lob Simon Pita të kwa in

* **13:23:** Mehö sën Yesu ahë neving yi lo og mak yik yi Jon, rëk mu yö kevu kapiya om sën lah yi vun bekevu meneggëp vunsën.

genër vu bë, “Gedok tepëk vu yi nabë nenër re!”

²⁵ Lob kepë yi yah dus vu Yesu genër vu bë, “Mehöböp, genenër re saga?” ²⁶ Lob Yesu nër yah vu bë, “Rëk sa dagoo nos teka sënë dok gabum besebo vu yi. Og yik mehö lo sënë.” Lob dagoo nos kemu teka lok gabum bevo vu Yudas sën Simon Iskariot nalu. ²⁷ Yudas vo nos vër ggovek log pevis geSatan lok ya ayo. Yesu nër vu bë, “Ngaa sën bë gwevong lo, og gwevong pevis.” ²⁸ Lom sir pin sën medo denegga nos los reggu saga lo sir ti su rak gagek sën Yesu nër agi degwa ni rë. ²⁹ Derak ni bë Yudas negin jej-monë-yi, lom vahi kwaj nevo bë mak Yesu nër vu bë na bago nos-buk-vabuung-yi borot. Ma, mak nër vu bë bo ngaa vu alam sën denerak vu in ngaa lo. ³⁰ Log Yudas gga nos teka saga ggovek, log pevis meto meyah dobnë. To meyah log buk lok.

Horek Mewis Ti

³¹ Yudas to meyah dobnë ggovek, log Yesu nër bë, “Gwëbeng Mehönon Nalu niwëek los arë böp tok yam rangah ggovek ya, log Mehönon Nalu vong bAnutu niwëek los arë böp tok yam rangah ving. ³² Yönon, vong bAnutu niwëek los arë böp tok yam rangah, om Anutu rëk gevong beMehönon Nalu niwëek los arë böp natok nam rangah geving, om vongin gevong pevis. ³³ Nalug lo! Sa medo geving ham teka rë, lok ham rëk sero sa nabë sën senër vu alam Yuda wirek lo nebë, ‘Ham su yoh vu bë rëk na nyëg sën sëk na-ë rë.’ ³⁴ Sa bë bo horek mewis ti vu ham nabë: Ham ahëmin geving ham. Ham ahëmin geving ham nabë sën sahëg neving ham lo. ³⁵ Bë

ham ahëmin geving ham nabë sënë, og rëk alam pin dejak ni nabë sa hur ham.”

Yesu Nër Vu Pita Bë Rëk Dah Yi Vun

(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lk 22:31-34)

³⁶ Loḵ Simon Pita loḵ tepëḵ vu yi bë, “Mehöböp, rëḵ gena tena?” Lom Yesu nër yah vu bë, “Su geyoh vu bë rëḵ gesepa sa megenam nyëḡ sën sena-ë rë. Gak nahub rë, loḵ rëḵ getamuin sa.” ³⁷ Rëḵ Pita nër bë, “Mehöböp! Sa su rëḵ sepa hong mena pehi rë in va? Sëḵ nadiik in hong!”

³⁸ Lob Yesu nër yah bë, “Rëḵ genadiik in sa yönon-a? Sa nanër vu hong yönon rot nabë pehi sënë og kökrëeh su rëḵ ngu rë, log rëḵ gedah sa vun beron löö!”

14

Yesu Neli Hil Ya Vu Anutu

¹ “Ham su göneng in ham. Ham ayomin na timu vu Anutu, gayomin nam timu vu sa geving. ² Amag yi beggang los ayo ngahiseḵë neggëp. Bë nama, og sa su rëḵ nanër vu ham wirek nabë sena gero nyëḡ vu ham rë. ³ Rëḵ nyëḡ neggëp, om sën sena gero vu ham govek rë, loḵ mëm senom megaḵo ham jak geving sa in nyëḡ sën sa medo lo, og ham rëḵ medo geving. ⁴ Log nyëḡ sën sa bë na lo, og ham rak yi aggata ni ggovek.”

⁵ Rëḵ Tomas nër yah vu yi bë, “Mehöböp, gena tena? He dugin! Lob he rëḵ ajak aggata saga ni nabë va?”

⁶ Lom Yesu nër vu yi bë, “Aggata sa, gegagek anon los mala-tumsën degwa sa. Mehöti su rëḵ noh aggata ngwë mena vu Amag rë, gaḵ rëḵ nama! Gak yik sengo timu. ⁷ Bë ham jak sa nig, og ham

raḁ Amag ni ving. Gwëbeng ham raḁ ni, in ham lë yi ggovek.”

⁸ Rëḁ Pilip nër yah vu bë, “Mehöböp, getato Amam vu he, loḁ mëm he kwamin vesa.”

⁹ Rëḁ Yesu nër yah vu bë, “Pilip! Sa nado hus adingsekë rot ving ham, rëḁ ngo genahën gesu gerak sa niḁ rë? Alam sën delë sa lo, og yik nebë delë Amag. Ma genër bë ‘Getato Amam vu he’ in va? ¹⁰ Ma su gevong ving bë Amag nedo loḁ sa gesa nado loḁ Amag rë? Gagek sën sa nanër vu ham lo, og sa su nehevong yoh vu sengo kwag rë, gaḁ Amag sën nedo loḁ sa lo yö nevong yi huk.

¹¹ Ham gwevong geving sa gagek sënë nabë sa nado loḁ Amag, gAmag nedo loḁ sa! Bë nama, og ham kwamin bo huk pin sën sa nehevong lo, lom ham gwevong geving saga. ¹² Sa nanër vu ham yönon rot nabë: Bë mehöti ayo nam timu vu sa, og yik rëḁ gevong huk pin nabë sën sa nehevong agi geving. Log rëḁ gevong huk böpata rot kesuu sehög, in sa nayah vu Amag. ¹³ Log ngaa pin sën ham kwetag in jak sarëḁ lo, og sëḁ gevong vu ham, in sa gevong bAmag niwëëk los arë böp natök nam rangah nabë saga. ¹⁴ Bë ham kwetag in ngaa jak sarëḁ, og sëḁ gevong vu ham.”

Yesu Nër Bë Rëḁ Gevong Anon Vabuung Nam

¹⁵ “Bë ham ahëmin geving sa, og rëḁ ham sepa doḁ sa horek. ¹⁶ Lob sëḁ ketag na vu Amag, lob rëḁ gevong ham Mehö ngwë nam in gadu ham los gevong niwëëk vu ham, gerëḁ medo geving ham degwata los degwata. Mehö sënë yik yi Anon Vabuung begagek anon ala yi. ¹⁷ Alam sën deneseпа loḁ aggata-dob-yi lo, og su deyoh vu bë

degeko yi rë, in su delë yi bederak ni rë. Rëk hamek ham rak ni. In nedo ving ham, gelok nedo ham ayomin. ¹⁸ Sa su rëk gevuu ham meham medo kwetul dok nabë hur meten rë. Gaḱ sëḱ nom vu ham. ¹⁹ Buk su hus ading rë galam sën denesepa loḱ aggata-dob-yi lo pin su rëk degelë sa gökin rë, gaḱ hamek rëḱ gwelë sa. Sa nado malag-tumsën, om ham rëḱ medo malamin-tumsën geving. ²⁰ Dok buk saga og ham rëḱ jaḱ ni nabë sa nado loḱ Amaḱ, geham nedo loḱ sa, gesa nado loḱ ham. ²¹ Mehöti sën geḱo sa horek mesepa dok nivesa lo, og mehö sënë ahë neving sa. Lom bë mehöti ahë geving sa, og Amaḱ rëḱ ahë geving yi, gesahëḱ geving yi geving, gesëḱ tateḱin sa vu yi bejaḱ sa niḱ.”

²² Yesu nër nebë sënë, lom mehö ngwë arë nebë Yudas, saga su Iskariot rë, nër vu Yesu bë, “Mehöböp, genër va saga? Sën bë getato hong rangah vu he gesu rëḱ getato hong vu alam sën denesepa loḱ aggata-dob-yi lo rë-ë? Saga nabë va?”

²³ Loḱ Yesu nër yah vu bë, “Bë mehöti ahë geving sa, og rëḱ sepa dok sa gagek megero, lob mëm Amaḱ rëḱ ahë geving yi, galu rëḱ anam medo geving yi. ²⁴ Mehöti bë su ahë geving sa rë, og su rëḱ sepa dok sa gagek rë. Gagek sën ham nengo lo, og su sengo ti sa ngaa rë, gaḱ yam ggöp Amaḱ sën vong sa meseyam lo. ²⁵ Sa nahën nado ving ham gesenër gagek sënë vu ham. ²⁶ Gaḱ Mehö sën dok vu ham anon lo, sagaḱ Anon Vabuung sën Amaḱ rëḱ gevong nom los sa niḱ wëëḱ dok nah sa böḱ lo, og rëḱ tateḱin ngaa pin vu ham los bër ham kwamin jaḱ beham kwamin bo ngaa pin

sën senër vu ham. ²⁷ Sa bë na jak om sa gevong beham ayomin geto revuh. Sa nehevong beham ayomin neto revuh nebë sën sayog neggëp revuh lo. Alam sën denesepa loḵ aggata-dob-yi lo, og su deyoh vu bë degevong beham ayomin geto revuh rë, gaḵ saḵ seyoh vu om sa nehevong. Om mëm ham su newamin jak, geham su göneng in ham. ²⁸ Ham ngo sa gageḵ sën senër vu ham bë sa gevuu ham gesena rëḵ sëḵ nom vu ham. Bë ham ahëmin neving sa, og ham kwamin vesa in sa naya vu Amaḡ, in Amaḡ og böp bekesuu sa. ²⁹ Gageḵ sënë yö nahën gesa nanër vu ham namugin, in nabë anon jak og ham jak ni.

³⁰ Sa su rëḵ nanër gageḵ pangsën rot vu ham rë, in dob sënë ala nipaya vongin berup, rëḵ mu su yoh vu bë rëḵ kepë sa rë. ³¹ Sa bë alam sën denesepa loḵ aggata-dob-yi lo dejak ni nabë sahëḡ neving Amaḡ, gesa nehevong ngaa yoh vu gageḵ sën Amaḡ vong vu sa meseyam in lo. Om ham kwedi jak mehil ana!”

15

Yesu Nër Bë Tu Wain Jes Degwa

¹ “Wain jes degwaseḵë soḡek sa, gAmaḡ tu wain ala. ² Sa nemaḡ pin sën su denesis anoj rë lo, og Amaḡ neketöv vër menetë ya, gesa nemaḡ nivesa pin sën denesis anoj lo, og neketöv dus genetongin, in bë dengis anoj ngahiseḵë rot. ³ Lob gageḵ sën senër vu ham ggovek lo, tongin ham ggovek ya nebë saga. ⁴ Ham medo doḵ sa, loḵ mëm sëḵ medo doḵ ham. Bë ham su medo doḵ sa rë, og ham su rëḵ ngis anomin rë. Sa tahu raḵ nema sën su raḵ

nare jes rë lo, in saga su yoh vu bē ngis anon rë. ⁵Wain jes sa, genema ham. Mehöti sēn nedo loḵ sa gesa nado loḵ yi lo, og rëḵ ngis anon ngahisekë rot. Bē sa su medo geving ham rë, og ham su yoh vu bē rëḵ gwevong ngaa ti niröp rë. ⁶Mehöti bē su medo doḵ sa rë, og rëḵ mala nama nabē wain nema sēn deneketöv vër benebebov ya lob denesupin beya denevesi raḵ ya nengwah lo.

⁷Nabē ham medo doḵ sa gesa gägek medo doḵ ham yōnon, lom nabē ham ahēmin geving ngaa ti bekwetag, og rëḵ ham gweko. ⁸Bē ham ngis anomin ngahisekë, og saga rëḵ geḵo Amaḡ arē jaḵ los tato niwëëk, lob ham rëḵ natu sa hur. ⁹Sahëḡ neving ham nebē sēn Amaḡ ahē neving sa, om ham su gwetah ham vër in sa ahëḡ-vingsēn saga. ¹⁰Bē ham sepa doḵ sa horek, og sëḵ ahëḡ geving ham pangsen, nabē sēn sa nesepa loḵ Amaḡ yi horek, gahē neving sa pangsen lo. ¹¹Senër gägek pin sēnagi yök vu ham, in bē ham kwamin vesa nabē sa, beham kwamin-vesasēn gërin ham ayomin los dahis.

¹²Sa horek nebē: Ham ahēmin geving ham nabē sēn sahëḡ neving ham. ¹³Mehöti bē nadiik doḵ nah yi alam lo bej, og ahē neving sir kesuu sēn mehōnon pin ahēj neving hir alam lo. ¹⁴Log nabē ham sepa doḵ sa horek sēn sevo vu ham lo, og ham tu salam yōnon. ¹⁵Om sa su rëḵ nanër ham gökin nah nabē sa hur meris ham rë, in hur meris og sir duḡin huk sēn alaj kwa nevo bē gevong lo. Gaḵ senër ham bē ham tu sa alam soḡek, in ngaa pin sēn sa nehango ggëp Amaḡ lo, og senër rangah vu ham ggovek ya. ¹⁶Ham su hooin sa raḵ rë, gaḵ

sehooïn ham raḵ mehevong ham ya in bē ham ngis anomin ngahiseḵē beham anomin saga medo degwata. Lom nabē ham kwetaḡ ngaa ti jaḵ sarēḡ vu Amaḡ, og rēḵ bo vu ham. ¹⁷ Lob sa horek nebē sēnē: Ham ahēmin geving ham!”

Yesu Nēr Bē Alam Sēn Denesepa Loḵ Aggata-dob-yi Lo Rēḵ Degevong Begō Vu Yesu Yi Alam

¹⁸ “Alam sēn denesepa loḵ aggata-dob-yi lo, bē ahēj sengēn vu ham, og hām jaḵ ni nabē ahēj sengēn vu sa nebē saga mugin. ¹⁹ Bē ham degwa vu dob, og rēḵ alam sēn denesepa loḵ aggata-dob-yi lo ahēj geving ham, in ham los degwa timu. Rēḵ ma geham su degwa vu dob rē. Sehooïn ham raḵ loḵ alam sēn denesepa loḵ aggata-dob-yi lo, om sēn ahēj sengēn vu ham. ²⁰ Ham kwamin bo ḡaḡek sēn senēr vu ham lo bē: Hur ti su kesuu ala rē. Dedeginengin sa raḵ ngaa maggin, om rēḵ dedeginengin ham jaḵ ngaa maggin nabē saga geving. Gaḵ bē desepa doḵ sa ḡaḡek, og rēḵ desepa doḵ ham ḡaḡek geving. ²¹ Rēḵ mu mehōnon rēḵ degevong nij paya vu ham in salam ham, in su deraḵ Mehō sēn vong sa meseyam lo ni rē. ²² Bē sa su nam nanēr ḡaḡek rangah vu sir rē, og su rēḵ degeruu demij vu sa bengaa nipaya ḡēp vu sir rē. Rēḵ seyam nēr vu sir, om gwēbeng sēnē su yoh vu bē dedahun jaḵ hir ngaa nipaya rē. ²³ Mehōti bē gelē sa paya, og nelē Amaḡ paya ving nebē saga. ²⁴ Ngaa bōp bōp sēn mehōti su vong wirek rē lo, bē sa su nam gevong medegelē rē, og su rēḵ degeruu demij vu sa bengaa nipaya ḡēp vu sir rē. Rēḵ delē bē sa nehevong ngaa bōp ngahiseḵē nebē sēnē, lom nahēn denelē alu Amaḡ paya. ²⁵ Nebē

saga in bē gagek sēn dekevu meneggēp loḵ hir horek lo anon jaḵ nabē: Denelē sa paya meris mu gedegwa ma. ²⁶ Lob Mehō-dok-vu-ham, Anon Vabuung gagek-anon-yi sēn yam vu Amaḡ lo, sēn sēḵ gevong vu Amaḡ menom vu ham lo, og rēḵ tateḵin sa degwa. ²⁷ Geham rēḵ tateḵin sa degwa rangah nabē saga geving, in ham nedo ving sa vu muginsēn mejom ahon menedo.

16

¹ Senēr gagek sēnē vu ham in bē ham su bēs bemalamin nama. ² Alam rēḵ dejuuk ham in hir dub-supinsēn-yi, gebuk rēḵ berup lob dengis ham beham nadiik, gerēḵ degekuung nabē sakaḵ denevong Anutu yi huk. ³ Rēḵ degevong ngaa saga pin in su derak Amaḡ ni rē, besu derak sa niḡ rē. ⁴ Om senēr gagek saga vu ham vorot, in nabē buk saga natōḵ vu ham, og ham kwamin bo nah gagek sēn senēr vu ham lo.”

Yesu Tateḵin Anon Vabuung Yi Huk

⁵ “Vu muginsēn sa su nēr gagek nebē sēnē vu ham rē, in sa nahēn nado ving ham. Log gwēbeng sa bē nah mena vu Mehō sēn vong sa meseyam lo, rēḵ ham ti su loḵ tepēḵ in sa bē, ‘Gēya tena?’ rē, gema. ⁶ Senēr gagek saga vu ham gwēbeng, lob ham ayomin maggin rot. ⁷ Rēḵ sa nanēr gagek anon sēnē vu ham bē sa nayah in bē dok vu ham. Bē sa su nah rē, og ham Mehō sēn dok vu ham lo su rēḵ nom vu ham rē. Gaḵ senah loḵ mēm sēḵ gevong nom vu ham. ⁸ Mehō saga rēḵ nam, lob rēḵ tateḵin vu alam sēn denesepa loḵ aggata-dob-yi lo nabē ngaa nipaya neggēp vu sir, gengaa nivesa neggēp

vu sa, lob rëk tatekin nabë nyëvewen rëk natök vu sir. ⁹ Rëk tatekin nabë ngaa nipaya neggëp vu sir in su ayoj neyam timu vu sa rë. ¹⁰ Gerëk tatekin nabë ngaa nivesa neggëp vu sa, in seyah meya vu Amag geham su nelë sa ggökin yah rë. ¹¹ Gerëk tatekin nabë denatök vu nyëvewen in Anutu nër ggovek bë dob sënë ala nipaya rëk natök vu yi ngaa nipaya nyëvewen. ¹² Sa gagek ngahisekë rot sën sa bë nanër vu ham lo neggëp, rëk ham nahën gesu yoh vu bë ham jak ni venuh rë. ¹³ Gak mëm Anon Vabuung gagek-anon-yi nam lo, lob mëm rëk tatekin gagek anon los dahis vu ham beham jak ni. In su rëk nanër yö yi gagek rë. Gak gagek sën ngo lo, sën rëk nanër, gerëk nanër gagek sën nahën gesu anon rak rë lo rangah vu ham borot. ¹⁴ Rëk geko sarëg jak, in rëk geko gagek vu sa benom nanër rangah vu ham. ¹⁵ Amag yi ngaa pin tu sa ngaa, om sën senër rak Mehö saga bë rëk geko gagek vu sa menom nanër rangah vu ham.”

Yesu Nër Bë Ayoj Maggin Rëk Gërin Natu Kwaj Vesa

¹⁶ “Buk su rëk hus ading rë lob ham su yoh vu bë rëk gwelë sa rë, log buk su rëk hus ading rë gak ham rëk gwelë sa gökin.”

¹⁷ Lob yi hur maluh lo yö delok tepëk vu sir bë, “Nënër gagek va sënë? Bë, ‘Buk su rëk hus ading rë lob hil su ayoh vu bë rëk galë yi rë, log buk su rëk hus ading rë lob hil rëk galë yi gökin-ë.’ Log nër ving bë neya vu Ama-ë? ¹⁸ Nër bë buk su rëk hus ading rë sënë degwa nebë va? Hil dugin yi gagek saga!”

19 Lom Yesu rak ni bë denevongin bë dedok tepək in yi, lom nër vu sir bë, “Ham nelok tepək in ham in sa gagek saga sën senër bë buk su rək hus ading rë lob ham su yoh vu bë rək gwelë sa rë, log buk su rək hus ading rë lob ham rək gwelë sa gökin. 20 Sa nanër vu ham yönon rot nabë: Ham rək ngu böpata, gekwamin paya paya, galam sën denesepa lok aggata-dob-yi lo rək kwaj vesa. Ham rək kwamin paya, rək mu ham kwamin paya saga rək gërin natu kwamin vesa. 21 Avëh ti bë bimeng in geko nalu, og ayo maggin rot in vanë tøk vu yi, lok nabë mëm geko nalu govek lo, og mëm su rək kwa bo vanë lo gökin nah rë, gak kwa vesa in ko nalu metu yi ngaa ggovek ya. 22 Lob ham nebë saga. Ham ayomin maggin gwëbeng, rək sək galë ham gökin, lob mëm ham rək kwamin vesa rot gemehönon su deyoh vu bë degevong beham kwamin paya gökin nah rë. 23 Vu buk agu ham su rək dok tepək in ngaa ti nah vu sa rë. Sa nanër vu ham yönon rot nabë: Bë ham kwetag ngaa ti vu Amag jak sarëg, og rək gevong vu ham. 24 Wirek ham su kwetag ngaa ti rak sarëg rë. Bë ham kwetag, og ham rək gweko lom ham kwamin vesa rot.”

Yesu Kesuu Ngaa-dob-yi Pin

25 “Senër gagek pin sënë vu ham rak gagek peggirinsën mu. Gak buk vongin berup, lob sa su rək nanër vu ham jak gagek peggirinsën gökin rë, gak sək nanër Amag degwa gëp rangah vu ham. 26 Lob buk saga bë berup, og rək ham kwetag ngaa vu yi jak sarëg. Sa su nër bë sək ketag vu Amag in ham rë, 27 in Amag yö kwa pesivin ham, in ham ahëmin

neving sa geham vong ving bë sa nado vu Anutu beseyam. ²⁸ Sa nado ving Amağ beseluk yam dob. Log sa hevongin gevuu dob sënë, gesenah mena vu Amağ gökin.”

²⁹ Lob yi hur maluh denër yah vu yi bë, “Kè! Mëm gwëbeng genër neggëp rangah, gesu genër rak gagek peggirinsën rë. ³⁰ Gwëbeng he rak ni ggovek bë gerak ngaa pin ni megenedo. Su hong dugin mehõnon hir tepëk rëk mehõ la denër vu hong rë. Sënë vong behe hevong ving bë Anutu vong hong yam.”

³¹ Lom Yesu nër yah vu sir bë, “Gwëbeng ham vong ving sa? ³² Om ham gwengõ rë! Buk dus rak, lob tøk yam ggovek ya, geham rëk kwetëkin beham ti ti nah mena bömin, gesengõ perurek timu rëk medo. Rëk sa su perurek timu ngo rëk medo rë, in Amağ nedo ving sa. ³³ Senër gagek pin sënë vu ham in bë ham kwamin bo sa gemëm ayomin geto revuh. Vu dob sënë ngaa maggin rëk deginengin ham, rëk mu ham su newamin jağ, in sa kèpë dob sënë ala nipaya ya ggovek ya.”

17

Yesu Jom Rak In Yi Hur Maluh

¹ Yesu nër saga ggovek log varah mala rak yagek gejom rak bë:

“Amağ, buk verup ggovek ya, om getato nalum niwëek los arë böp natøk nam rangah in lob mëm nalum gevong benim wëek los arëm böp natøk nam rangah. ² Gevong besetu mehõnon pin alaj in bë sa gevong balam pin sën

gevong sir vu sa lo demedo malaj-tumsën degwata los degwata. ³ Log nabë dejak nim nabë Anutu anon perurek timu hong, los dejak Yesu Kerisi sën gevong yam lo ni, og saga rëk gevong bedemedo malaj-tumsën degwata los degwata. ⁴ Sa hevong benim wëek los arëm böp tøk yam rangah vu dob, gesa semu huk sën gevong vu sa bë sa gevong lo ggovek ya.

⁵ O Amağ, gwevong besa nig wëek los arëğ böp natøk nam rangah gökin nabë sën neggëp rangah wirek loğ buk sën sa nado ving hong gedob yö nahën lö.

⁶ Sa tatekin hong degwa rangah vu mehönnon sën gehooïn sir rak vu sa vu dob lo. Hong alam saga, loğ gevong sir vu sa, lom desepa loğ hong gägek. ⁷ Lob gwëbeng derak ni ggovek ya bë ngaa pin sën gevong vu sa lo, og yö yam vu hong timu. ⁸ In gägek sën gevo vu sa lo, og sevo vu sir bedeko rak bedevong ving rot bë sa vu hong meseyam. Bedevong ving bë gevong sa yam. ⁹ Sejom rak in sir sënë. Sa su jom rak in alam sën denesepa loğ aggata-dob-yi lo rë, gağ sejom rak in sir sën gevo vu sa lo, in hong alam sir. ¹⁰ Salam pin tu hong ngaa, gehong alam pin tu sa ngaa, lob sir pin sënë detato sa nig wëek los arëğ böp rangah.

¹¹ Sa su rëk medo dob rë, gağ sir yö rëk demedo gesenök vu hong. O Amağ Vabuung! Gwegin alam sën gevong vu sa lo jak nim wëek, in demedo jevuh ti nabë sën alu nado revuh ti agi. ¹² Sën sa nahën nado ving sir lo, og sa nehegin sir sën gevong vu sa lo rak nim wëek.

Sa nehegin sir rot gesir ti su mala ma rë, gaḵ yik mehō nipaya timu sën vongin mala nama lo, saga mala maya verōḵ yi, in gāgek sën neggēp loḵ hong ḵapiya lo anon jaḵ. ¹³ Gwëbeng sënë sa bē nōḵ vu hong, rēḵ sa nanēr gāgek sënë vu dob in sir pin kwaj vesa rot nabē sa. ¹⁴ Sevo hong gāgek vu sir, lob alam sën denesepa loḵ aggata-dob-yi lo delē sir paya in su denesepa loḵ aggata-dob-yi rē nebē sën sa su nesepa loḵ aggata-dob-yi rē lo. ¹⁵ Sa su ḵetaḡ vu hong bē gwēḵo sir vēr in dob rē, gaḵ sa ḵetaḡ vu hong bē gwēgin sir vu Mehō Nipaya. ¹⁶ Sir og su denesepa loḵ aggata-dob-yi rē, nebē sën sa su nesepa loḵ aggata-dob-yi rē lo. ¹⁷ Gwëvong bedejak gāgek anon ni venuh, loḵ mēm rēḵ denatu hong hur niröp jaḵ saga, in hong gāgek og gāgek anon. ¹⁸ Sa hevong sir medeneya vu alam sën denesepa loḵ aggata-dob-yi lo, nebē sën gevong sa meseyam vu alam sën denesepa loḵ aggata-dob-yi agi. ¹⁹ Sa dahun sa besetu hong hur niröp in bē sedoḵ vu sir bedejak gāgek anon ni venuh medenatu hong hur niröp nabē saga geving. ²⁰ Sa su ḵetaḡ in sir sënë mu rē, gaḵ sa ḵetaḡ in alam sën rēḵ degengo hir gāgek bayoj nam timu vu sa lo ving.

²¹ O Amag! Gwëvong sir pin demedo jevuh ti nabē sën genedo loḵ sa, gesa nado loḵ hong lo, lob hil pin medo jevuh ti, in alam sën denesepa loḵ aggata-dob-yi lo dejak ni medegevong geving nabē gevong sa meseyam. ²² Log nim wëēḵ sën gevo vu sa lo, og sevo vu sir in demedo jevuh ti nabē sën alu nado revuh ti agi. ²³ Sa nado loḵ ayoj nebē sën genedo loḵ sayog lo, in bē demedo

jevuh ti borot, galam sën denesepa loḵ aggata-dob-yi lo deḵ ni nabë gevonḡ sa meseyam, los deḵ ni nabë ahëm neving sir nebë sën ahëm neving sa.

²⁴ O Amaḡ! Ahëm neving sa wirek loḵ buk sën dob yö nahën gesu getunḡ rë lo rot, lob gevonḡ nim wëek los arëm böp vu sa, om sa bë salam sën gevonḡ vu sa lo demedo geving sa doḵ nyëḡ sën sëḵ medo doḵ lo in degelë sa nig wëek los arëḡ böp saga.

²⁵ O Amaḡ, Mehö yohvu! Alam sën denesepa loḵ aggata-dob-yi lo su derak nim rë, gaḵ sa og serak nim gesir sënë derak ni bë gevonḡ sa meseyam. ²⁶ Senër hong degwa vu sir, gesëḵ medo nanër. In ahëvingsën na menoh vu sir geving nabë sën ahëm neving sa lo, log sa medo doḵ ayoj.”

18

Yudas Nër Yesu Rangah Vu Alam-begö-yi (Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lk 22:47-53)

¹ Yesu jom rak ggovek log to meya ving yi hur maluh meya devaseḵ bël Kidron, meya deto huk oliv* yi ti ggëp nyëḡ saga. Lob Yesu losho yi hur maluh ya deluḵ ya. ² Log Yudas sën nër yi rangah lo, yö rak huk saga ni vorot, in Yesu losho yi hur maluh denesupin sir ggëp saga buk ngahi. ³ Lob ḵo alam-begö-yi yu ti ving alam-deneḵo-seriveng hir ggev lo hir hur los Parisai* lo hir hur la bedeya huk saga. Detaggi nengwah los ram bedeko ngaa-begö-yi sepa. ⁴ Yesu rak ngaa pin sën vingin natök vu yi lo ni vorot, lom ya vu sir meloḵ tepëḵ bë,

“Ham nesero re?” ⁵ Rëk denër yah vu bë, “Yesu Nasaret!”

⁶ Lom Yesu nër yah vu sir bë, “Sa lo sënë!” Lob Yudas sën tato yi rangah lo nare ving sir. Yesu nër vu sir bë, “Sa lo sënë!”, lom deyah raq demij medekepë meya deneggëp dob. ⁷ Lom Yesu loq tepëk in sir ggökin bë, “Ham nesero re?” Loq denër yah bë, “Yesu Nasaret!” ⁸ Loq Yesu nër yah bë, “Senër vu ham ggovek ya bë yik sa lo sënë! Nabë ham nesero sa, og ham gwevong alam sënë geto dena.” ⁹ Nër bë saga in yi gagek sën nër vorot lo anon jak nabë, “Sir sën gevong sir vu sa lo, og sir ti su rëk mala nama rë.”

¹⁰ Lom Simon Pita neko paëp-yu-anil ti sepa, lob tur vër besap alam-deneko-seriveng hir ggev böp yi hur maluh ti nenga ris vesa ya. ¹¹ Hur maluh saga arë nebë Malkus. Rëk Yesu nër vu Pita bë, “Gejöp hong paëp doq nah newis. Ma gekuung bë sëk noh nenga in ngaa maggin sën Amag vong sa yam in lo?”

Deko Yesu Ya Vu Anas

¹² Log alam-begö-yi yu ti saga losho alaj, galam Yuda hir hur lo, medejom Yesu ahon gededuu yi.

¹³ Lob deko ya vu Anas atov mugin. In alam-deneko-seriveng hir ggev böp wirek, rëk ggen Kayapas loq yah ben benedo loq ngebek sagi.

¹⁴ Lob yik Kayapas sënë sën nër vu alam Yuda wirek lo bë, “Bë mehö timu nadiik doq nah alam pin bej, og mëm nivesa.”

Pita Lah Yi Vun

(Mt 26:69-70; Mk 14:66-68; Lk 22:55-57)

¹⁵ Simon Pita luho hur maluh ngwë detamuin Yesu medeya. Loḵ alam-deneḵo-seriveng hir ggev rak hur maluh ngwë saga ni, in mewa ma ngaa ti, lom loḵ ya alam-deneḵo-seriveng hir ggev böp saga yi beggang tete ayo ving Yesu. ¹⁶ GePita nare dobnë. Loḵ hur maluh ngwë sën alam-deneḵo-seriveng hir ggev rak ni lo to meyah menër vu avëh sën negin veluung avi lo, log ḵo Pita meluho deloḵ ya. ¹⁷ Lob avëh sën negin veluung avi lo loḵ tepëḵ vu Pita bë, “Maḵ mehö saga yi hur maluh ti hong-a?” Rëḵ bë, “Saḵ ma!”

¹⁸ Log nyëḡ ayööng, om alam-deneḵo-seriveng hir hur losho alam ahëvavu sën denemalajin nyëḡ lo devev nengwah medetetup mevare deneven-guh. Lom Pita ya nare menevenguh ving sir.

Alam-deneḵo-seriveng Hir Ggev Böp Loḵ Tepëḵ In Yesu

(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Lk 22:66-71)

¹⁹ Log alam-deneḵo-seriveng hir ggev böp loḵ tepëḵ in Yesu yi hur maluh los yi gageḵ sën nenër vu mehönön lo. ²⁰ Rëḵ Yesu nër yah vu bë, “Sa nanër gageḵ vu mehönön pin menado rangah, gesa nanër loḵ dub-supinsën-yi pin, gelok dub-vabuung-böp sën alam Yuda denesupin sir loḵ lo. Sa su nanër gageḵ menalah vun in ham rë. ²¹ Om su gedok tepëḵ in sa, gaḵ gedok tepëḵ in sa gageḵ vu alam sën denengo sa gageḵ lo rë, in dengo mederaḵ ni.”

²² Vare nenër gageḵ saga, lob ahëvavu sën denevong huk medenare lo ti petap Yesu nenga genër bë, “Su genanër gageḵ nabë saga vu alam-deneḵo-seriveng hir ggev böp!” ²³ Rëḵ Yesu nër

yah vu bë, “Nabë senër gagek ti paya, og genanër rangah nabë senër tena paya. Ma nabë senër yoh vu, rëk nebë va sën gesis sa meris mu-ë?”

²⁴ Deduu Yesu ggovek benahën nare los aggis, log Anas vong yah vu alam-deneço-seriveng hir ggev böp Kayapas.

Pita Lah Yi Vun Ggökin

(Mt 26:71-75; Mk 14:69-72; Lk 22:58-62)

²⁵ Log Simon Pita vare nevenguh nengwah lom denër vu yi bë, “Maḵ yi hur maluh ti sën hong-ë?” Rëk Pita lah yi vun bë, “Saḵ ma!”

²⁶ Lob alam-deneço-seriveng hir ggev böp yi hur ti sën Pita sap nenga ris ya lo gadë ma ngaa ti verup nër bë, “Maḵ sa halë hong sënë. Sën genare ving yi loḵ huk anon agu lo?” ²⁷ Rëk Pita lah yi vun ggökin yah bë, “Saḵ ma!”, lob pevis bekökrëeh su.

Deko Yesu Ya Vu Pilatus

(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Lk 23:1-5)

²⁸ Loḵ heng to, lom deḵo Yesu ggëp Kayapas yi beggang beto deya Prëtoryam (sën nebë kiap böp yi beggang). Rëk alam Yuda su deloḵ ya Prëtoryam ving Yesu rë, in deneggöneng in alam Rom hir beggang saga in bë rëk gevong benij paya jaḵ, lob su deyoh vu bë dega nos-ggöksën-yi rë. ²⁹ Nebë saga lom Pilatus to meya dobnë vu sir menare malaj genër bë, “Ham nër gagek va raḵ mehö sënë?”

³⁰ Lom denër yah vu bë, “Mehö saga bë su yi mehö nipaya rë, og he su rëk gaḵo yi manam vu hong rë!” ³¹ Rëk Pilatus nër yah bë, “Maam ham gweko nöḵ megwengo yi gagek noh vu ham horek!” Rëk denër bë, “Ham alam Rom ham horek nërin he bë he su ayoh vu bë rëk angis mehönon

bedenadiik rë.” ³² Nebë saga in bë Yesu yi gagek sën nër bë rëk nadiik jak kelepeko* lo anon jak.

³³ Lom Pilatus loḵ yah Prëtoryam ggökin metahi Yesu yah meloḵ tepëḵ in bë, “Alam Yuda hir mehö-los-bengö hong-a?”

³⁴ Loḵ Yesu loḵ tepëḵ yah vu yi bë, “Ngo kwam nevo gagek saga, ma mehö la denër vu hong-a?”

³⁵ Loḵ Pilatus nër yah vu yi bë, “O! Sa su Yuda ti rë! Hong alam losho hir alam-deneko-seriveng lo hir ggev yö deḵo hong yam vu sa. Ma gevong va paya?”

³⁶ Loḵ Yesu nër bë, “Su sa nyëḡ neggëp dob sënë rë. Bë sa nyëḡ gëp vu dob sënë, og rëk salam sën detamuin sa lo degevong begö jak sa, lom alam Yuda su deyoh vu bë rëk denajom sa ahon rë.”

³⁷ Lom mëm Pilatus nër yah bë, “Om mak hong mehö-los-bengöm ti yönon-a?” Rëḵ Yesu nër yah bë, “Genër yoh vu! Sa mehö-los-bengög ti, rëḵ setu mehönon meluḵ yam dob in bë sa nanër gagek anon rangah. Mehöti bë gagek anon gëp doḵ ayo, og rëḵ gengo sayeg.” ³⁸ Rëḵ Pilatus loḵ tepëḵ yah vu yi bë, “Gagek anon sagak va?”

Pilatus Nër Bë Denatul Brëm Na Yesu Betii Kelepeko

(Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lk 23:13-25)

Pilatus nër gagek saga ggovek, log to meyah dobnë menër vu alam Yuda bë, “Sa su tōḵ vu gagek ti geneggëp vu mehö sënë rë. ³⁹ Rëḵ mu ham ngo ham aggata neggëp bë sa gaḵo mehöti bër in karabus doḵ Buk-ggöksën-yi* benök vu ham. Om ham nanër rë, nabë ham vongin bë sa gaḵo ham alam Yuda ham mehö-los-bengö vër vu ham ma

ma?” ⁴⁰ Rêk detahi yah nikelap vu bê, “Yik ma! Gağ Barabas!” Barabas og mehö sên nesis alam geneggodek hir nğaa lo.

19

¹ Lob Pilatus nêr medejom Yesu ahon medeko meya deveek yi rağ aggis. ² Gemëm alam-begö-yi detahu mehö-yurëmek rağ yi. Bededuu aggis niggin ggin tahu alam-los-bengöj hir madub gedetung rağ yu, log deröp tob mala sağap loğ yi, ³ log ya denare mala gedevong kewësên vu bê, “Alam Yuda hir mehö-yurëmek! He hağo hong rağ!” Log depetap yi.

⁴ Lob Pilatus to meyah dobnê ggökin menêr bê, “Ham lê, sa hevongin gağo yi geto menam vu ham, in mêm ham ngo jağ gagek sên senêr vu ham lo ni nabê sa su tøk vu nipaya ti geneggëp vu yi rê.” ⁵ Lob mêm Pilatus ko Yesu los madub niggin ggin, betob mala sağap sên beto meya vu sir genêr bê, “Ham lê! Mehö lo sênê!”

⁶ Lob alam-deneğo-seriveng hir ggev los ahëvavu sên denemalajin nyëğ lo, delê yi lom detahi bê, “Gengis yi jağ na kepeğo*! Gengis yi jağ na kepeğo*!” Lom Pilatus nêr yah vu sir bê, “Om ham ngo gweğo yi nök mengis yi jağ na kepeğo*. In sa su tøk vu nipaya ti geneggëp vu yi rê.”

⁷ Loğ alam Yuda denêr yah vu bê, “He horek neggëp lom horek saga sên nêr bê nadiik in ko yi rağ benêr yi nebê Anutu Nalu yi.”

⁸ Pilatus ngo gagek saga, lob ggöneng in yi pangsên rot, ⁹ lom loğ yah Prëtoryam meloğ tepëğ in Yesu ggökin bê, “Geyam vu tena?” Rêk Yesu aye

ma. ¹⁰ Lom Pilatus nër vu yi bë, “Su gevengwëng in sa rë? Gerak ni bë setu ala! Seyoh vu bë gako hong vër, geseyoh vu bë gevong hong vu sir medengis hong jak na kelepeko*!”

¹¹ Loğ Yesu nër yah vu yi bë, “Bë Anutu vu vavunë su ngogek rë, og su rëk genatu ala rë. Nebë saga, om mehö sën vong sa loğ yök nemam lo, saga sën vong ngaa nipaya sevök hong.”

¹² Pilatus ngo gagek saga, lom tum kwa vo bë geko Yesu vër, rëk alam Yuda detahi ya nikelap bë, “Bë gwëko mehö saga vër, og su mehö-los-bengö Sisar* yi mehö hong rë! Mehöti bë yö gooin yi jak natu mehö-los-bengö, og neko yi rak bë kesuu Sisar*.” ¹³ Pilatus ngo hir gagek saga ggovek, lob ko Yesu meto meya gerak nedo sëa-gagek-yi ggëp nyëg sën denenër bë Telig Gelöng lo. (Denenër ggëp Hıbrı ayey bë Gabata.)

¹⁴ Lob loğ buk saga alam Yuda denesemu sir in bë dega nos Buk-ggöksën-yi*, gemëm siks krök monbuk lob Pilatus nër vu alam Yuda bë, “Ham gwelë ham mehö-los-bengö sënë!” ¹⁵ Rëk detahi yah nikelap bë, “Gwëko na! Gwëko na! Gengis yi jak na kelepeko*!” Loğ Pilatus loğ tepëk in sir bë, “Ham vongin bë sengis ham mehö-los-bengö jak na kelepeko*?” Lob alam-deneko-seriveng hir ggev denër yah bë, “He hömin mehö-los-bengö ma, gak yik mehö-los-bengö Sisar* yö timu!” ¹⁶ Denër nebë saga, lob tum Pilatus lëein Yesu loğ yah nemaj in dengis yi jak na kelepeko*.

Desis Brëm Ya Yesu Vetii Kelepeko
(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lk 23:26-43)

¹⁷ Lom Yesu yö kerë yi kelepeko* rak gedeko yi medeya nyëg sën denenër arë nebë Nyëg Yusekë lo, (Hibru ayej nebë Golgota). ¹⁸ Lom ya desis yi rak kelepeko* ggëp sagu, bedesis mehö luu denare vahi vahi, geYesu nare vuheng.

¹⁹ Log Pilatus nër medekevu yi gagek rak neggëp kelepeko* yu nebë: *YESU NASARET, ALAM YUDA HIR MEHÖ-LOS-BENGÖ*. ²⁰ Lom nyëg sën desis Yesu rak ya kelepeko* lo, neggëp dus vu nyëg böp Yerusalem nenga, lom Yuda ngahisekë detevin gagek saga in dekevu loḵ ayej löö pin. Dekevu loḵ alam Yuda ayej, gelok alam Rom ayej, gelok alam Grik ayej. ²¹ Lom Yuda hir alam-deneḵo-seriveng hir ggev denër vu Pilatus bë, “Su gekwevu nabë alam Yuda hir mehö-los-bengö, gaḵ kwevu nabë yö nenër yi nebë alam Yuda hir mehö-los-bengö.”

²² Loḵ Pilatus nër yah vu sir bë, “Gagek sën sa kevu aga lo, yö gëp jak!”

²³ Lob alam-begö-yi desis Yesu rak ya kelepeko* ggovek, loḵ mëm yom devong yi tob ggelek sir ya yu lubeluu yoh vu sir. Rëḵ yi röpröp ading sën neröp ya gebinë lo nahën neggëp, rëḵ devasu los ayo dahis vu kwa beya meto vaha. ²⁴ Delë bë devasu nebë saga, om denër bë, “Hil su nakweek, gaḵ hil getë gelöng mahen in nabë mehöti sën sevök hil lo, og geko los dahis.” Devong nebë saga lob gagek sën dekevu meneggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo anon rak. Gagek sënë nebë:

“Devong sa tob ggelek sir.

Gedetë gelöng mahen in bë gooin mehöti jak megeko sa röpröp.”

²⁵ Lob Maria sën Yesu ata lo luho ari, geKlopas venë Maria, geMaria vu Magdala, beya denare dus vu Yesu yi kelepeko*. ²⁶ Lob Yesu lë bë ata luho hur maluh* ti sën ahë neving yi pangsen lo denare, lom nër vu ata bë, “Avëh-e! Gwelë nalum saga!” ²⁷ Log nër vu hur maluh saga bë, “Gwelë atam saga!” Lom loḵ buk saga hur maluh saga ḵo Yesu ata raḵ meya nedo ving yi ggëp ben.

Yesu Diik

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Lk 23:44-49)

²⁸ Lom mëm Yesu raḵ ni bë semu ngaa pin ggovek ya, lom nër bë, “Sayog nevev in bël!” in gagek sën neggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo anon jaḵ. ²⁹ Lob wain ahëggin sën arë nebë vinegga lo nedo loḵ gabum ti. Lom deḵo ngaa-ayo-sovinsën sën nedo loḵ loo lo ti, bededuu vetii ngesing ti mededagoo luḵ gedevo ya verup loḵ avi. ³⁰ Lob Yesu sesuvin log nër bë, “Sa semu ngaa pin ggovek ya!” Log kwa yun luḵ gelëein anon ya.

Alam-begö-yi Depejêh Yesu Kweben

³¹ Loḵ buk saga alam Yuda denesemu sir in bë monbuk lob dega nos Buk-ggöksën-yi*, lom deke-tag vu Pilatus bë gevong alam-begö-yi na dekeyêh löho vahaj in denadiik pevis, log dejuh navij geto. In bë mehönon navij su bare jaḵ kelepeko* doḵ Buk-sewahsën-yi*, in Buk-sewahsën-yi* saga böpata rot kesuu.

³² Lom alam-begö-yi ya dekeyêh mehö luu sën lo ngwë vaha muḡin, log devong ngwë sën nare vahi lo ving nebë saga. ³³ Log deloḵ ya Yesu, rëḵ delë bë diik ggovek ya, lom su desis vaha mekeyêh rë. ³⁴ Rëḵ alam-begö-yi ti pejêh Yesu kweben raḵ

jeggevek lom kōk los bēl keseh yam pevis. ³⁵ Lom mehō sēn lē ngāa agi rak mala lo, sēn kevu, om yi gāgek sagi yōnon. Yō rak ni benenēr gāgek yōnon in ham jak ni geving begwevong geving.

³⁶ Devong nebē sēnē lob gāgek sēn neggēp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo anon rak. Sēn nenēr bē:

“Sekē ti su rēḵ keyēh rē.”

³⁷ Gengwē neggēp bē:

“Alam rēḵ malaj jak mehō sēn depejēh lo.”

Debē Yesu Loḵ Gelōng Len

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lk 23:50-56)

³⁸ Saga ggovek log Yesu yi hur maluh ti sēn Yosep vu Arimatea, sēn vong ving Yesu rēḵ mu neggōneng in alam Yuda hir ggev lom su nesepa loḵ Yesu ya rangah rē lo. Yi saga sēn ya ketag vu Pilatus bē juh Yesu nihil vēr in kelepeḵo*, lom yogekin beya meruh vēr. ³⁹ Lob Nikodemus ya ving, sēn wirek ya vu Yesu loḵ buk lo. Lom ḵo ngāa reggu nivesa luu sepa, mesarōmin luho revuh ti (denenēr arēj nebē mur* los alos),* bemaggin yoh vu 50 kilo.

⁴⁰ Lob luho ya deruh Yesu vēr lob desepa loḵ alam Yuda vahaj medebom nihil los ngāa reggu nivesa saga loḵ tob veroo. ⁴¹ Lob huk ti neggēp dus vu nyēg sēn desis Yesu rak kelepeḵo* lo, lom waak ti neggēp loḵ, rēḵ su debē heljēng ti loḵ rē, geyō nahēn neggēp mewis. ⁴² Lom debē Yesu loḵ, in neggēp dus, galam Yuda hir buk sēn desemu sir lo ggovek ya.

* **19:39:** Alos og vos reggu nivesa ti sēn deneko medenerikin rak heljēng in bē su nivē na.

20

Yesu Kedi Raḵ Ggökin

(Mt 28:1-8; Mk 16:1-8; Lk 24:1-12)

¹ Alam Yuda hir Buk-sewahsën-yi* ggovek ya geSoda monbuk anon. Nyëḡ su heng to rë geyö nahën, log Maria Magdala ya verup bedub, lom lë bë gelöng tetolin ya in waaḵ avi. ² Lom serög meya menër vu Simon Pita luho hur maluh* ngwë sën Yesu ahë neving yi pangsën lo, benër vu luho bë, “Deko Mehöböp vër in bedub gehe dugin sën ya debë lo!”

³ Lom Pita luho hur maluh ngwë sën lo deserög pevis medeya bedub. ⁴ Luho deserög loḵ ti, loḵ hur maluh ngwë sënë lo serög niwëëk mekesuu Pita betöḵ ya mugin. ⁵ Ya verup bë mala melë waaḵ ayo, loḵ lë bë tob gam veroo sën lo neggëp, rëḵ su luḵ ya waaḵ ayo rë. ⁶ Loḵ Simon Pita tamu beberup, lom sesor meluḵ ya waaḵ ayo melë bë tob gam veroo sënë nahën neggëp vevirsën, ⁷ getob ngwë sën debun yu loḵ lo su nedo ving tob veroo saga rë, gaḵ yö ya nedo los vahininsën ya tahsën. ⁸ Lom hur maluh ngwë sën ya verup bedub avi muginsën lo luḵ ya waaḵ ayo melë nebë sënë ving, lom vong ving bë Yesu kedi raḵ yah. ⁹ In wirek luho su deraḵ gagek sën neggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo degwa ni rë. Sën neggëp nebë rëḵ kedi jaḵ nah vu bedub lo. ¹⁰ Ggovek, log luho deyah medeya beggang.

Maria Vu Magdala Lë Yesu

(Mk 16:9-11)

¹¹ Rëḵ Maria vare nesu loḵ waaḵ sën debë Yesu loḵ lo nenga. ¹² Nahën vare nesu, log bë mala

in waak ayo loḵ lē gangēr luu deröp tob veroo meris bedenedo loḵ nyëg len ti sën debë Yesu loḵ lo. Ngwë nedo ya los sën yu neya lo, gengwë nedo yom sën vaha neyom lo.

¹³ Lob luho denër vu yi bë, “Avëh, genesu in va?” Loḵ nër yah vu luho bë, “Deḵo sa Mehöböp meya debë la, gesa dugin nyëg sën debë loḵ lo!” ¹⁴Nër bë saga ggovek gepeggin yi yom, lob lē Yesu genare, rëḵ su raḵ ni rë.

¹⁵ Lom Yesu nër vu yi bë, “Avëh! Gësu in va? Genesero re?” Rëḵ Maria kuung bë mehö sën negin huk saga, lom nër yah vu yi bë, “Mehö böp, bë gwëḵo yi megeya, og genanër nyëg sën gebë yi loḵ lo tato vu sa, in senah gaḵo yi!”

¹⁶ Lom Yesu nër yom bë, “Maria!” Loḵ Maria raḵ ni pevis lom peggirin menër vu yi loḵ Hibru ayej bë, “Raboni!” (Arë sënë nebë Tatovaha.)

¹⁷ Lob Yesu nër vu yi bë, “Gedëein sa! In sa nahën gesa su raḵ meyah vu Amag rë. Om genah megena genanër vu arig lo nabë, ‘Sëḵ jaḵ menah vu Amag geham Amamin, vu sa Anutu geham Anutu.’ ”

¹⁸ Lob Maria Magdala ya menër rangah vu hur maluh bë, “Sa halë Mehöböp!”, log nër Yesu yi gagek pin rangah vu sir.

*Yesu Tato Yi Vu Yi Hur Maluh
(Mk 16:14-18; Lk 24:36-49)*

¹⁹ Soda saga ggovek ya gehes luḵ ya bebuk loḵ, lom Yesu yi hur maluh deneggöneng in alam Yuda, lom devehii reping in sir gedenedo. Lob Yesu yam nare rangah loḵ sir vuheng genër bë, “Ham ayomin gëp revuh!”

²⁰ Log mēm tato nema los kweben vu sir, lom kwaj vesa raḵ in delē Mehöböp. ²¹ Log Yesu nēr vu sir ggökin bē, “Ham ayomin gēp revuh! Sēḵ gevong ham na nabē sēn Amag vong sa meseyam.”

²² Nēr nebē saga, log rov saheng raḵ sir genēr bē, “Ham gweḵo Anon Vabuung nöḵ! ²³ Nabē ham dahun alam hir ngaa nipaya na, og rēḵ nama na, ma nabē ham su dahun hir ngaa nipaya na rē, og rēḵ nahēn gēp vu sir rot.”

Tomas Tök Vu Yesu

²⁴ Rēḵ sir nemadluho-mevidek-luu sēnē lo ti sēn Tomas (sēn denenēr yi bē Pepid lo), su nedo ving sir loḵ buk sēn Yesu tato yi vu sir lo rē.

²⁵ Lob Yesu yi hur maluh denēr vu Tomas bē, “He halē Mehöböp!” Loḵ Tomas nēr yah vu sir bē, “Bē sa su galē brēm len sēn neggēp loḵ nema lo rē, besa su jöp nemaḡ doḵ brēm len rē, gesa su jöp nemaḡ doḵ kele len sēn neggēp loḵ kweben lo rē, og sa su rēḵ gevong geving rē, gerēḵ nama!”

²⁶ Lob soda ti ya ggovek rē, loḵ yi hur maluh denedo loḵ beggang saga ggökin yah beTomas nedo ving sir. Devehii reping in sir gedenedo, loḵ Yesu yam nare rangah loḵ sir vuheng atov genēr bē, “Ham ayomin gēp revuh!” ²⁷ Log nēr vu Tomas bē, “Genam gwebē nemam deggis jaḵ sēnē, gegwelē sa nemaḡ. Gegejöp nemam doḵ sa kwebeg. Su kweyēh gāgek, gaḵ gwevong geving!”

²⁸ Lom Tomas nēr yah vu yi bē, “O sa Mehöböp los sa Anutu hong!”

²⁹ Lom Yesu nēr yah vu yi bē, “Gelē sa om gevong ving-a? Rēḵ mu alam sēn su delē sa rē, rēḵ degevang geving lo, og rēḵ kwaj vesa rot.”

Jon Kevu Kapiya Sënë In Va?

³⁰ Yesu vong ngaa böp ngahisekë meyi hur maluh delë, rëk sa su kevu los dahis meneggëp loḵ kapiya sënë rë. ³¹ Yiḵ sa kevu dus ti ti sënë in bē ham jaḵ ni begwevong geving nabē Yesu yi Kerisi* sën Anutu Nalu. Ham gwevong geving nabē saga benatu yi alam lob ham rëk medo malamin-tumsën jaḵ arë.

21

Yesu Tato Yi Vu Yi Hur Maluh

¹ Nahub rë loḵ Yesu tato yi ggökin vu yi hur maluh vu ngaggee böp Tiberias* nenga. Tato yi nebē sënë: ² Simon luho Tomas (sën denenër yi nebē Pepid lo), geNatanael (vu Kana ggëp distrik Galilea), log Sebedi nalu luho ving hur maluh luu bedenedo loḵ ti. ³ Lom Simon Pita nër vu sir bē, “Sena gaḵo gël!” Lom denër vu yi bē, “He nök geving hong.” Lom ya derak ya yaḡ ti rëḵ su deko gël ti loḵ buk saga rë gema rot. ⁴ Benyëḡ heng lom Yesu nare ngaggee nenga rëḵ yi hur maluh dugin yi.

⁵ Lom tahi ya vu sir bē, “Hur maḡëm-e! Ham ḵo gël la?” Rëḵ detahi yah vu yi bē, “Ma rot-o!” ⁶ Lob tahi vu sir bē, “Maam hameḵ gwetë leḵ nah los yaḡ nenga vesa rë, loḵ mēm ham rëḵ gweko.” Lom detë leḵ luḵ yah yoh vu sën nër-ë gededadii raḵ yom, rëḵ devimengin in gël ngahisekë vevii besu deyoh vu rë.

⁷ Lob hur maluh* ngwë sën Yesu ahë neving pangsen lo, nër vu Pita bē, “Sagik Mehöböp!” Lom Simon Pita ngo bē Mehöböp, lom kebu yi raḵ röpröp ti, in kah yi tob ya genare navi meris, lom

pesöng ya bël beya vu Yesu. ⁸ Gehur maluh vahi sën denedo raḡ yag lo, deḡo yag mededadii leḡ los ḡël medeyam ngaggee nenga, in denedo dus vu roneḡ (yoh vu mita 100 mu).

⁹ Ya derak ya roneḡ lom delë bë nengwah medo netum begël medo nenök raḡ gebrët la nedo ving. ¹⁰ Lob Yesu nër vu sir bë, “Ham gweḡo ḡël sën gwëbeng ham ḡo aga lo la nam.” ¹¹ Lom Simon Pita raḡ yah yag medadii leḡ los ḡël böp böp raḡ yam roneḡ. Begël 153 pup rëḡ leḡ su vepul rë.

¹² Lob Yesu nër vu sir bë, “Ham nam gwa nos!” Lom hur maluh pin deggöneng in sir gesir ti su loḡ tepëḡ in yi rë, in derak ni bë Mehöböp. ¹³ Lob Yesu ḡo brët beyam vo vu sir, bevo ḡël ggelek sir ving.

¹⁴ Yesu kedi raḡ vu bedub lob tato yi beron netu löö sënë vu yi hur maluh lo.

Yesu Luho Pita

¹⁵ Log denedo medegga nos ggovek ya, loḡ Yesu loḡ tepëḡ vu Simon Pita bë, “Jon* nalu Simon, maḡ ahëm neving sa rot kesuu alam saga pin ma ma?” Loḡ Simon yogek bë, “Ëë-ë, Mehöböp! Ngo gerak ni bë hong mehö sa!” Lom Yesu nër vu yi bë, “Om gebet sa sipsip nalu lo!”

¹⁶ Loḡ Yesu loḡ tepëḡ in yi beron ngwë ggökin bë, “Jon* nalu Simon, maḡ ahëm neving sa yönon ma ma?” Rëḡ Simon nër yah bë, “Ëë-ë, Mehöböp! Ngo gerak ni bë hong mehö sa!” Lom Yesu nër vu yi bë, “Om gwegin sa sipsip lo!”

¹⁷ Loḡ loḡ tepëḡ in yi netu beron löö bë, “Jon* nalu Simon, maḡ sa mehö hong yönon-a?” Nebë saga, lom Pita ayo maggin raḡ in loḡ tepëḡ in yi

tu beron löö benër bë, “Mak sa mehö hong yönon-a?”, loḵ nër yah bë, “Mehöböp, ngo gerak ngaa pin ni, om gerak ni bë hong mehö sa!” Lom Yesu nër yah vu yi bë, “Om gebet sa sipsip! ¹⁸ Gesa nanër vu hong yönon nabë ngo genahën magëm lom genevëh hong kabi megeneko loḵ nyëg yoh vu sën ahëm neving lo. Rëḵ mu nabë hong atov jak, og rëḵ getelë nemam gemehöti naduu hong kabi ahon megeli hong na nyëg sën su ahëm neving rë lo.”

¹⁹ Yesu nër gagek saga rak Pita in bë tato sën rëḵ nadiik begeko Anutu arë jak lo. Nër gagek saga ggovek log nër vu Pita bë, “Gesepa dok sa!”

Hur Maluh Sën Yesu Ahë Neving Lo*

²⁰ Loḵ Pita ggërin yi yah lom lë hur maluh ti sën Yesu ahë neving yi pangsen lo.* Mehö sënë sën medo denegga nos wirek lo, loḵ kepë yi yah neggëp loḵ Yesu babu gelok tepëḵ vu bë, “Mehöböp, re rëḵ nanër hong rangah-a?” ²¹ Pita lë bë neta-muin luho, lob loḵ tepëḵ in vu Yesu bë, “Mehöböp, gaḵ mehö saguḵ rëḵ nabë va?” ²² Loḵ Yesu nër yah vu yi bë, “Gelok tepëḵ in va? Sengo sa ngaa! Om nabë sa kwag bo nabë yö medo rot gesenom geto rë, og yö rëḵ medo rot. Gaḵ hong og ngo gesepa dok sa!”

²³ Lob mëm gagek lo ya meyoh vu ari lo vahi nebë hur maluh sagu su rëḵ nadiik rë. Rëḵ mu Yesu su nër bë su rëḵ nadiik rë, gaḵ nër bë, “Bë sa kwag bo nabë medo rot gesenom geto rë, og yö rëḵ medo rot.”

* **21:20:** Mehö sën Yesu ahë neving yi pangsen lo og mak yik yi Jon, rëḵ mu yö kevu kapiya om sën lah yi vun bekevu meneggëp vunsën.

²⁴ Yik hur maluh sënë sën nër gagek lo pin degwa rangah gekevu los dahis, lom he rak ni bë yönon.

²⁵ Gengaa vahi sën Yesu nevonğ lo nahën neggëp. Rëk bë sa kwag bo mesepa dok los dahis mekevu dok na kapiya, og mak rëk kapiya sënë na megërin dob pin.

Gagek Mewis
The New Testament in the Central/Mapos dialect of the
Buang language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Buang Mapos long
Niugini

Copyright © 2003 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Buang, Central/Mapos (Buang)

Dialect: Central/Mapos

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

18a972db-abcc-5dc3-9031-f1d4455b33c3